

AJUNTAMENT DE VALÈNCIA

SERVICI DE BENESTAR SOCIAL I INTEGRACIÓ

Estudi del barri de Penya-Roja

Abril, 2021

**ÀREA BENESTAR SOCIAL I INTEGRACIÓ / REGIDORIA DE SERVICIS SOCIALS / SERVICI DE
BENESTAR SOCIAL I INTEGRACIÓ**

Carrer Amadeu de Savoia 11. Pati A. CP 46010

splanin@València.es

Este estudi s'ha dut a terme des de la Secció de Planificació i Innovació, amb la col·laboració de Marta Guillén, sociòloga (programa d'ocupació ECOVID, 2020).

ÍNDIX

1. Introducció.....	4
2. Entorn geogràfic del barri Penya-roja	5
3. Aproximació als antecedents històrics del barri	8
4. El barri de Penya-roja en l'actualitat	16
4.1. Altres qüestions rellevants per al barri en l'actualitat	18
5. Dades sociodemogràfiques sobre la població del barri	21
6. Renda i vulnerabilitat.....	32
7. Recursos del barri	38
7.1. Recursos socials.....	38
7.2. Recursos educatius	39
7.3. Recursos sanitaris	40
CENTRE DE SALUT TRAFALGAR	40
7.4. Recursos esportius	40
7.5. Recursos de transport.....	40
8. Centre Municipal de Servicis Socials.....	43
8.1. Dades sobre el Centre Municipal de Servicis Socials de Trafalgar.....	43
8.2. Entrevista al Centre Municipal de Servicis Socials de Trafalgar	49
9. Altres aportacions	53
9.2. Entrevista al Centre Municipal d'Activitats per a Persones Majors de Trafalgar	58
9.3. Referències del barri en la premsa.....	60
10. Conclusions	63
11. Bibliografia.....	66
Webgrafia	67

1. Introducció

Este estudi versa sobre la realitat social del barri de Penya-roja de la ciutat de València. Al llarg del present document s'aborden xifres i informació sobre Este, amb la finalitat de conèixer la seua composició, característiques, història, situació actual i, especialment, les seues necessitats socials.

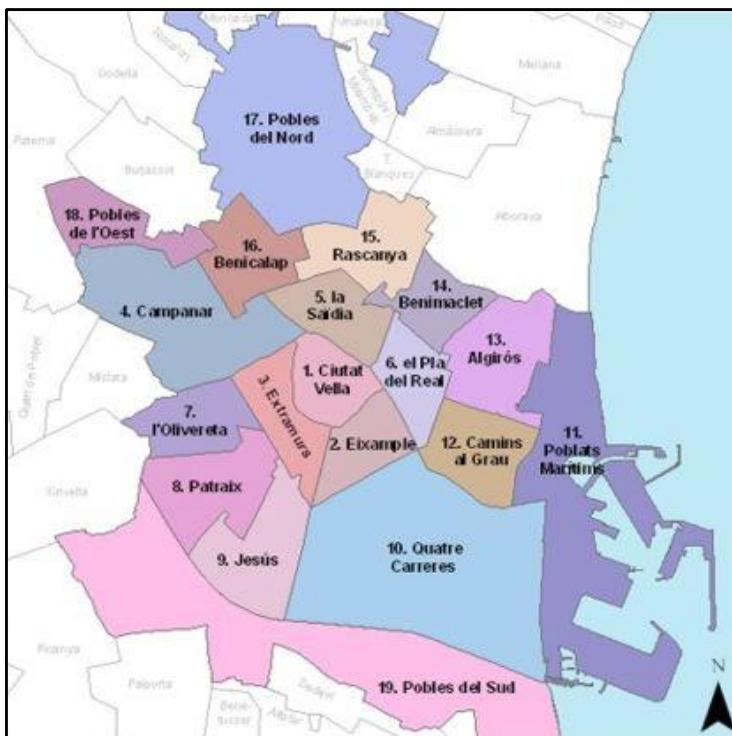
Es començarà situant-ho geogràficament, per a posteriorment indagar en el context històric que va sorgir i la seua situació actual. A continuació, es presenten dades sociodemogràfiques i socioeconòmiques de la zona i els seus habitants, a més d'una enumeració dels recursos del barri, la qual cosa ens permetrà indagar en l'objecte d'estudi. Després, s'abordaran dades quantitatives sobre el Centre Municipal de Servicis Socials (CMSS) de referència del barri, complementats d'altra banda qualitativa composta per l'entrevista realitzada a una tècnica del centre. Finalment, es mostraran altres aportacions rellevants, com l'entrevista al president de l'Associació de Veïns de Penya-roja, l'entrevista al president de la Junta de Majors del Centre Municipal d'Activitats per a Persones Majors de Trafalgar i notícies del barri en la premsa. Per a acabar l'estudi es presenten unes conclusions que resumeixen els principals resultats i reflexions a les quals s'ha arribat sobre el barri en el seu conjunt i les propostes que es consideren per a Este.

2. Entorn geogràfic del barri Penya-roja

El barri de Penya-roja pertani al districte número 12, denominat Camins al Grau. Com es pot observar en el pla 1, Este districte està situat en la zona Este de la ciutat de València, limitant al nord amb el districte de Algirós (13), a l'oest amb el Pla del Real (6) i l'Eixample (2), al sud amb Quatre Carreres (10) i a l'est amb Poblats Marítims (11).

Pla 1. València dividida en districtes.

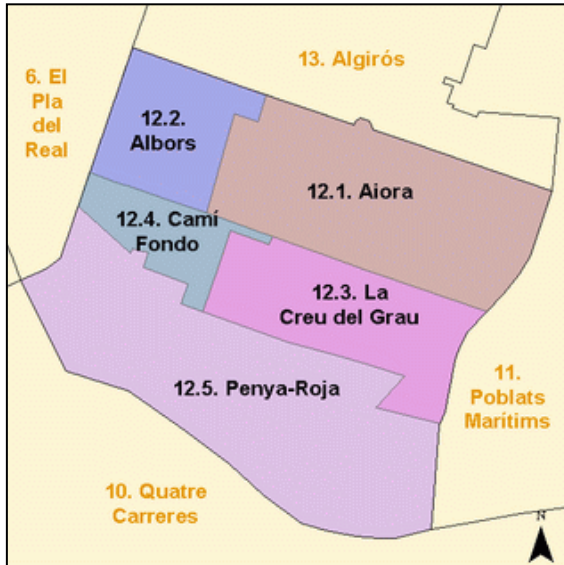

Font: Oficina Estadística de l'Ajuntament de València.

Segons el Padró Municipal d'Habitants de 2020, el districte de Camins al Grau té una superfície de 236,7 hectàrees, la qual cosa suposa un 2,4% del total del conjunt de València, que compta amb 9.878,2 ha. Pel que respecta a la població, la ciutat té 801.545 habitants en 2020, dels quals 65.890 resideixen en el districte Camins al Grau, la qual cosa suposa el 8,2% del total de València. I la densitat de població de la ciutat són 81,1 hab/ha, molt de menor que la del districte, que és 278,4 hab/ha.

Pla 2. Districte de Camins al Grau dividit per barris.

Font: Oficina Estadística de l'Ajuntament de València.

Penya-roja se situa al costat de quatre barris més en el districte de Camins al Grau (pla 2), estes són: Albors (12.2), Aiora (12.1), Camí Fons (12.4) i la Creu del Grau (12.3), tots ells situats al nord de Penya-roja.

Segons el Padró Municipal d'Habitants (2020), Penya-roja és el més extens dels cinc barris del districte, compta amb una superfície de 91,1 hectàrees. El segon més gran és Aiora amb 65,1 ha, al qual li segueix la Creu del Grau (39,2 ha), Albors (25,6 ha) i, amb menor superfície, Camí Fons (15,7 ha).

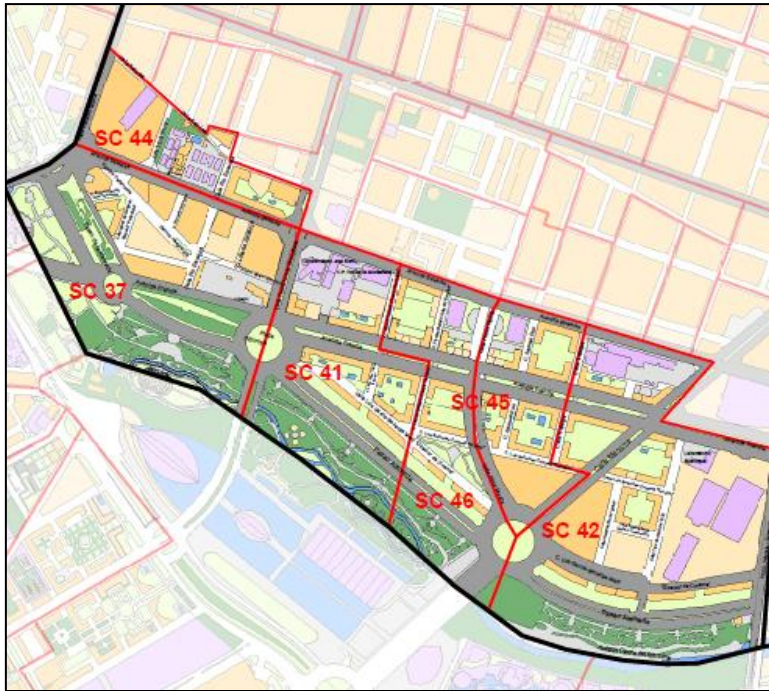
Malgrat això Penya-roja no és el més poblat, situant-se en la tercera posició en el districte amb 12.731 habitants. El barri més poblat de Camins al Grau és Aiora, amb 24.960 persones, després la Creu del Grau (14.805), Penya-roja, Albors (8.778) i, el menys poblat, Camí Fons (4.616 habitants).

Així, la densitat de població del barri objecte d'estudi és de 139,7 habitants per hectàrea, la menor dels cinc i, no obstant això, és superior a la de la ciutat de València (81,1 hab/ha). Assenialar que una densitat de població baixa sol tindre correlació amb una qualitat de vida alta, a causa de factors com l'absència d'amuntegament, menor saturació dels recursos, menor contaminació ambiental, més disponibilitat de sòl, etc. El barri

amb més densitat de població de Camins al Grau és Aiora (383 hab/ha), seguint-li la Creu del Grau (377,7 hab/ha), Albors (342,9 hab/ha) i Camí Fons (294 hab/ha).

Pla 3. Barri de Penya-roja

Font: Oficina Estadística de l'Ajuntament de València.

El barri (pla 3) està demarcat a l'oest pel pont de l'Àngel Custodi i el carrer d'Eduardo Boscá; al nord pel carrer Astúries, Riu Escalona, Joan Baptiste Muñoz, Pare Tomás Montañana i l'avinguda Balears; a l'est pel carrer Menorca, l'avinguda de França i el carrer Eivissa; i al sud pel carrer Alcalde Reig i la meitat del Jardí del Túria que bufona amb el Passeig de l'Albereda en els límits del barri.

Tal com podem observar en el pla 3, Penya-roja es distribueix en sis seccions censals.

3. Aproximació als antecedents històrics del barri

Com s'exposa en la publicació titulada “Els nous districtes de la ciutat de València” (1981), en 1886 la població de la ciutat de València es trobava dividida en quatre districtes, que abastaven en la seua major part el centre històric. A partir de 1887 s'estableix una nova divisió, en 10 districtes que ve a substituir l'anterior i perdurà quasi un segle amb alguna modificació. A més, el creixement de la ciutat inclou l'annexió de poblacions pròximes com Vilanova del Grau o el Poblenu de la Mar en 1897 (Ajuntament de València, 1981). Segons explica Sanchis Pallarés (2005), esta mesura va ser molt impopular al Grau, on es manifesta públicament descontent i oposició.

Quasi un segle després, en 1977 es va plantejar la necessitat d'una nova divisió de la ciutat i com a conseqüència es van crear 19 districtes administratius, dels quals 16 tenen caràcter urbà i 3 rural (Ajuntament de València, 1981). Aqueixa divisió roman hui dia, amb alguna modificació de les delimitacions territorials.

Pel que respecta al districte de Camins al Grau, el seu nom es deu als tres camins que comunicaven la ciutat amb la mar a través de l'horta i arran dels quals es va anar urbanitzant: el Camí del Grau, el Camí Vell del Grau i el Camí Fons del Grau (Cucó i Yeves, 2013). Segons la RAE “grau” es defineix com a “platja que serveix de desembarcadero” i, com explica Sanchis Pallarés (2005), grau pot referir-se a una zona de pas de creació humana que connecta la terra i la mar. D'esta manera, la qual cosa hui és el districte de Camins al Grau, era en aquells dies una zona que connectava el port amb el centre de la ciutat, ja que se situaven separats.

Quant a aqueixos tres camins, en 1801 es va inaugurar el Camí del Grau (l'anomenat carrer Major o actualment avinguda del Port) (Sanchis Pallarés, 2005). El Camí Vell del Grau (Camí Vell del Grau) és d'origen medieval i coincideix amb l'actual carrer Illes Canàries (Aguilar; Serra, 1993). Finalment, més al sud es trobava el Camí Fons del Grau (Camí Profund del Grau) o del Riu, pròxim a la qual hui és l'avinguda Balears, del qual queda rastre en dos carrers amb aqueix nom a València: Camí Fons del Grau, un

xicotet tram d'uns 80 metres que continua amb la C/Astúries; i Camí Grau Profund, pegat a l'avinguda de França (totes dues situades en els límits del barri de Penya-roja, pel nord-oest i pel nord-est, respectivament).

També es podien trobar en la zona sengles com el Camí de Penya-roja, que passava per la que hui és el carrer Octavio Vicent Escultor, o la Senda de Carmona (Cucó i Yeves, 2013), que se situava més al sud encara que el Camí Fons del Grau, com podem veure en el pla 4.

Pla 4. Fragment del pla general dels Poblatz Marítims cap a 1897, amb els camins i el projecte de Passeig de València a la Mar

Font: Luis Francisco Herrero García, en *Els Poblatz Marítims*, 1933.

Al llarg del segle XIX i primera meitat del XX esta zona es va veure marcada per la indústria i el ferrocarril (el primer valencià), per això molts carrers del districte tenen noms de fàbriques, empreses o tallers com la Conserva, Indústria, Serradora, Ferros o Assot (Fusta). El ferrocarril (veiem les línies que el marquen en el pla 4) circulava paral·lel al riu per una via que es va denominar en aquells dies avinguda de França, quan encara no existia allí cap casa construïda. Per la zona es trobaven magatzems, indústries, alqueries, barraques i xalets de la burgesia.

Patrimoni històric

Els vestigis del passat que perduren hui dia en el barri són una ermita, tres ximeneres, unes quantes naus industrials i una alqueria. De totes Estes només les tres ximeneres han sigut declarades com a Bé de Rellevància Local (BRL).

Fins a mitjan segle XIX gran part del barri de Penya-roja estava ocupat per horta, no obstant això, hi havia una finca situada en la zona més pròxima al que llavors era la ciutat. Era propietat d'uns terratinents (família Coltell), que van construir allí una ermita neogòtica dedicada a La nostra Senyora de l'Ocell María (imatge 1), al costat d'una font anomenada la font Penya-roja. Aqueixa combinació d'ermita i font va popularitzar la zona convertint-se en lloc de peregrinació fins al primer terç del segle XX. Posteriorment, els seus propietaris van cedir el lloc en el testament per a la creació d'un centre d'ensenyament religiós. Així, a mitjan anys seixanta Estes escoles obrin les seues portes gestionades per una fundació, continuant hui dia amb l'ensenyament com el col·legi concertat Ocell María de Penya-roja.

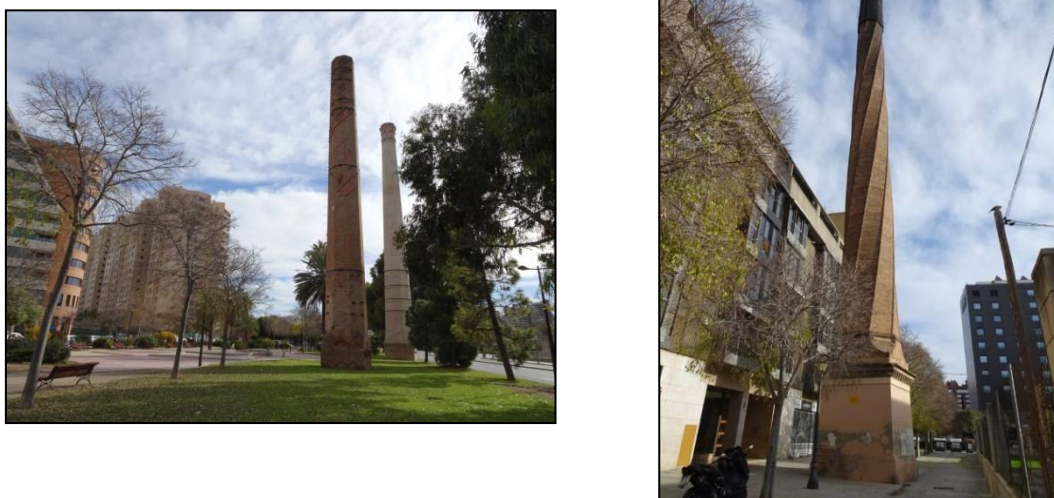
Imatge 1. Ermita de l'Ocell Maria de Penya-roja, entre finals del segle XIX-principis del XX (esquerra) i l'actualitat (dreta)

Font: pàgina web col·legi Ocell Maria de Penya-roja.

D'altra banda, a partir de la segona meitat del segle XIX, comencen a construir en l'àrea fàbriques, de les quals actualment només queda rastre en el barri en les tres ximeneres esmentades i les naus industrials (imatge 2 i 3). Respecte a les ximeneres que ara es troben en el Passeig de l'Albereda, a l'altura del número 39, pertanien a una de les fàbriques de l'antiga Unió Alcoholar Espaniola. L'altra ximenera va formar part d'una fàbrica de paper construïda a principis del segle XX en el Camí de Penya-roja (ara carrer Octavio Vicent Escultor).

Imatge 2. Ximeneres del Passeig de l'Albereda número 39 (esquerra) i ximenera del carrer Octavio Vicent Escultor (dreta)

Font: fotografia realitzada per Marta Guillén, 15/01/2021.

Pel que fa a les naus industrials que queden actualment, se situen en l'altre extrem del barri (zona Este) i són només una xicoteta part del complex fabril S. a. Cross de fertilitzants químics (imatge 3). La data de la seua construcció no es coneix amb exactitud però se sap que va iniciar la seua activitat en el segle XX (Ajuntament de València). D'Estes naus s'han recuperat i habilitat dues que hui integren el poliesportiu Juan Antonio Samaranch, una altra donada a la fi dels noranta pel govern municipal a l'Església Catòlica (no sense una certa polèmica), que s'ha reconvertit en la Parròquia dels Màrtirs Valencians en 2010 (Cucó i Yeves, 2013), i una part d'aqueixa mateixa nau que queda encara sense rehabilitar.

Imatge 3. Les naus de Cross de València en l'actualitat: poliesportiu (a dalt), Parròquia dels Màrtirs Valencians i part sense rehabilitar (a baix).

Font: fotografia realitzada per Marta Guillén, 15/01/2021.

Finalment, respecte a l'alqueria esmentada (imatge 4), està situada al carrer Astúries i pertanien al Club de Tennis que se situa al costat d'esta. Va ser cedida a l'Ajuntament l'any 2004 i actualment es troba tancada i continua sense rehabilitar¹.

Imatge 4. L'alqueria del Club de Tennis.

Font: fotografia realitzada per Marta Guillén, 15/01/2021.

Origen i desenvolupament del barri de Penya-roja

El sorgiment del barri està connectat amb el Pla General d'Ordenació Urbana (PGOU) de 1988, que pretenia expandir la ciutat cap a la mar amb grans projectes urbanístics municipals. A partir de mitjans dels 90 del segle XX València inicia una expansió urbanística. Els desenvolupaments urbanístics se succeeixen en tots dos costats del llit del riu, no obstant això, mentre que la majoria es tracta d'espais degradats, a l'est de la ciutat no va ser el mateix cas, ja que allí es trobava una extensa horta. Prèviament la ciutat ja s'estava expandint pels límits d'estes zones, com és el cas dels barris contigus a Penya-roja, Camí Fons o la Creu del Grau, amb habitatges obrers construïts en els anys cinquanta i seixanta majoritàriament.

Els canvis i transformacions que s'han succeït en els últims 40 anys al Jardí del Túria han definit les dinàmiques de moltes zones pròximes, entre elles el barri de Penya-roja,

¹ Ciutadans denuncia l'abandó de l'alqueria del Club de Tennis (04/02/2019). Levante EMV.

en suscitar l'emplaçament en les seues ribes de diversos equipaments culturals (el Palau de la Música, la Ciutat de les Arts i les Ciències, etc.), així com d'esdeveniments desenvolupats pel govern municipal (Copa Amèrica, Fórmula 1...).

Com s'explica en Cucó i Yeves (2013), mitjançant l'operació urbanística dels denominats “Espais de l'Est”, es construeix: la Ciutat de les Arts i les Ciències (CAC) des de 1991 fins a 1998; es duu a terme el Programa d'Actuació Urbanística (PAU) de l'avinguda de França, aprovat en 1991 i que origina la remodelació del que hui és el barri de Penya-roja; i el Pla Parcial de la CAC, aprovat en 1994.

Els terrenis dels marges del riu estaven ocupats, a més de per horta, per indústries contaminants, magatzems antiquats i població poc integrada. Aqueixes indústries es van traslladar a un polígon industrial i es van requalificar els terrenis fabrils abans de mitjan anys 90 del segle XX. La pressió immobiliària generada per la creació de la CAC va acabar amb l'horta d'aqueixa zona i es va crear així el barri de Penya-roja. Va ser en el pla Estratègic de 1995 quan es van presentar els límits geogràfics de l'en aquells dies anomenat “barri de l'avinguda de França”.

La urbanització del barri de Penya-roja, unida a la pressió immobiliària comentada per la construcció de la CAC, va encoratjar l'especulació². Aqueixa especulació va ser possible a causa de les modificacions del PGOU (possibilitat de modificació de les altures d'edificació), que canviaven els paràmetres urbanístics afavorint oferir productes en el mercat amb la major rendibilitat possible. Segons s'exposa a la Ciutat Pervertida, això, al costat del desenvolupament del PAU, aboca al barri a una variant del procés de gentrificació (*new-build gentrification*), manifestada per la seua transformació en una àrea prestigiosa amb edificis d'alt *standing*³ i poblada per habitants de classe mitjana i alta (Cucó i Yeves, 2013).

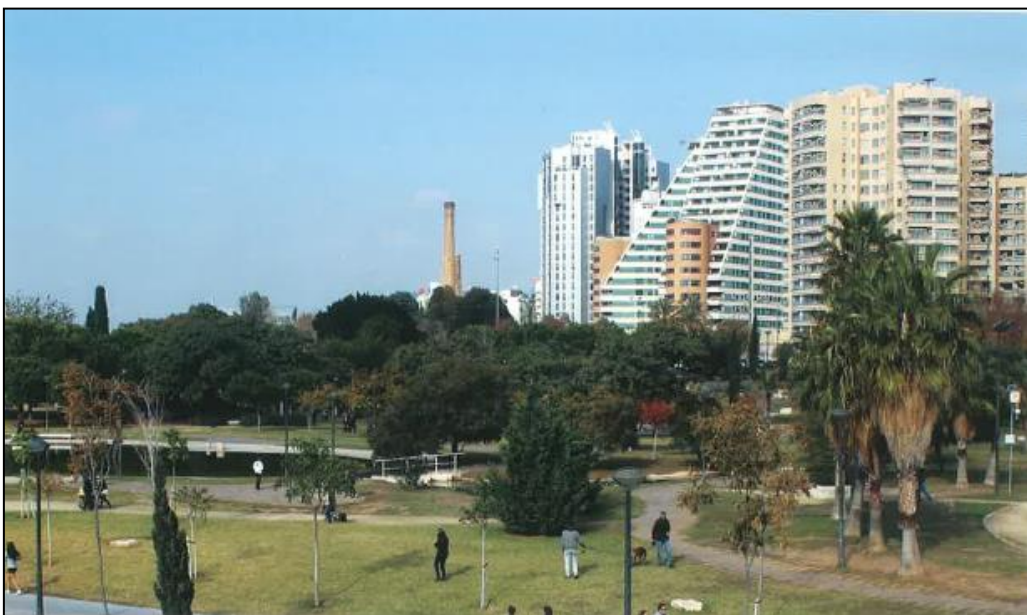
² Especulació, definida per la RAE com a “operació comercial que es practica amb mercaderies, valors o efectes públics, amb ànim d'obtindre lucre”.

³ Entendiendo por edificios de alto *standing* fincas de alta categoría o de lujo, en muchas ocasiones con zonas comunes privadas destinadas al ocio (parques infantiles, piscinas, gimnasios, etc.) i dirigidas a personas con perfil socioeconómico alto.

El canvi del barri el podem observar bé en les següents imatges (imatge 5), que daten de períodes d'entre més de 80 anys de diferència (dècada dels anys 30 del segle XX i 2014). Unes fotografies que parlen per si mateixes del canvi i desenvolupament de Penya-roja.

Imatge 5. Llit del Túria, Pont del Ferrocarril i Unió Alcoolera Espaniola al voltant de 1930 (a dalt) i la mateixa zona en 2014 (baix)

Font: Col·lecció S. Monmeneu (a dalt) i Á. Martínez 2014 (baix), en: València Desapareguda, 2014.

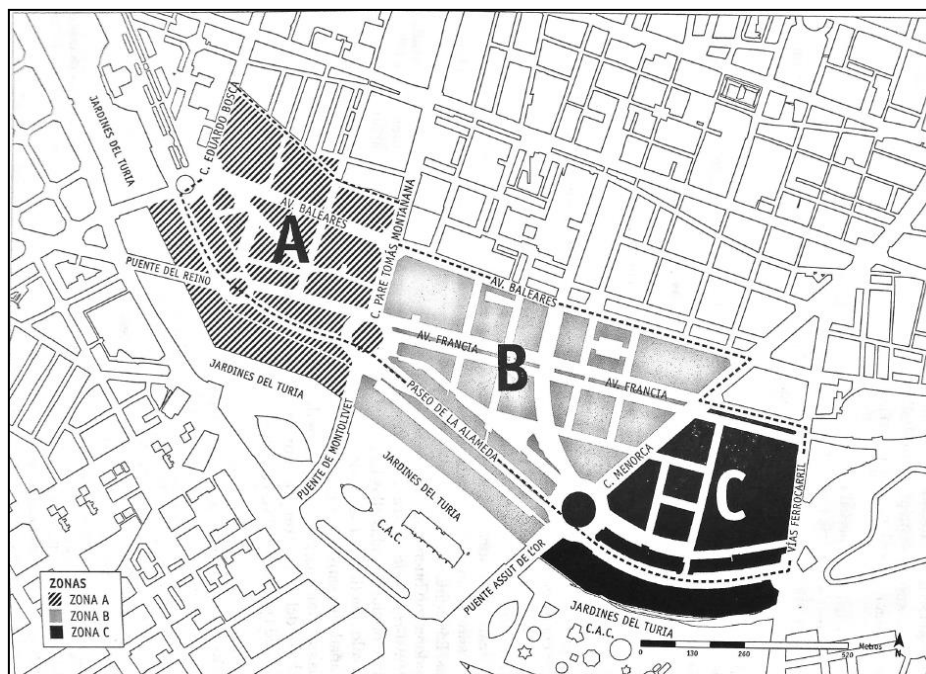
4. El barri de Penya-roja en l'actualitat

Les característiques del barri el diferencien del conjunt del districte, Penya-roja compta amb habitatges més recents, de major grandària i valor cadastral (la taula 13 mostra la gran diferència també amb la mitjana de la ciutat), compta amb grans avingudes, voreres àmplies i carrers, en general, poc transitades (excepte en les hores punta d'entrada i eixida del treball i centres escolars). La vida del barri és diferent a la dels altres de Camins al Grau, moltes de les finques són residencials amb zones comunes (piscina, zones esportives, parc infantil, etc.) i no es troben massa parcs infantils públics en el barri (al marge del Jardí del Túria). Tampoc s'aprecien molts comerços de proximitat per la zona, sinó que es troben més aviat en els barris limítrofs o en la part més antiga de barri (oest). La majoria dels baixos són amplis, amb sostres alts i envidrats, i alberguen en el seu interior restaurants, en la majoria dels casos cadenes o franquícies, comerços principalment de Servicis (perruqueries, centres d'estètica, botigues de mascotes, gimnasos, etc.) i algun d'alimentació.

A *la Ciutat pervertida* (Cucó i Yeves, 2013) es divideix el barri en tres zones perceptiblement diferents (pla 5) i, encara que no és una divisió formal o administrativa, s'utilitzarà ací per a descriure-ho: la zona A (la parteix oest del barri fins al pont de Montolivet i el carrer Tomàs de Montañana), la més antiga, amb vida més similar a la dels barris confrontants, amb comerços, supermercats, bars, un hotel de 4 estrelles, un hostel i més trànsit de gent durant el dia; la zona B, (és la central, fins al carrer Menorca) la part més extensa i més recent que l'anterior, amb finques residencials de nova construcció (la majoria amb zones comunes: piscina, zones esportives, parc infantil, etc.) i fins a sis hotels de 4 estrelles; i la zona C, (a l'est del barri) és, com la B, més nova és l'àrea més despoblada de les tres, amb solars buits i menys finques residencials, dos hotels de 3 i 4 estrelles i dos centres comercials.

Pla 5. Les tres zones del barri de Penya-roja

Fuente: *La Ciudad pervertida. Una mirada sobre la València global* (Cucó i Yeves, 2013: 60).

El Jardí del Túria, que també s'inclou en aqueixes tres zones, és sens dubte una part molt transitada del barri, en la qual es pot trobar a gent passejant, practicant esport, jugant, etc. És el lloc que pot ser que abaste les zones de reunió o joc en el barri ja que, a més, comprén l'àrea denominada en els cartells municipals com riu dels xiquets, que inclou: el Parc Gulliver (escultura gegant del personatge de ficció, plena de tobogans i racons), parcs infantils, mini-golf, tauler d'escacs gegants, skatepark, etc.

Finalment, assenialar que la construcció de Penya-roja, com s'apunta en Cucó i Yeves (2013), no s'ha realitzat paral·lela a la creació de nous Servicis i recursos socials, sanitaris o educatius per al barri, a més dels quals existien prèviament, que eren bàsicament centres escolars. Un cas paradigmàtic que exemplifica això va ser la precarietat de l'anomenat "Col·legi Públic Núm. 103", que va romandre en barracons durant 11 anys fins al 2019⁴. També trobem la demanda per part del veïnat de dotacions públiques per al barri, que actualment s'expressa a través de l'Associació de Veïns de

⁴ Navarro Castelló, Carlos (09/092019): Els alumnes del col·legi públic 103 de València estrenen aules després d'11 anys en barracons. *ElDiario.es*.

Penya-roja, com podem comprovar en l'entrevista realitzada al seu president, tractada en l'apartat 9.1.

Així doncs, ens trobem davant un barri, d'una banda, amb un passat relativament recent d'horta i fàbriques, de les quals podem trobar vestigis en la zona. I, d'altra banda, un present completament diferent, ja que en un curt període de temps s'ha convertit en una zona residencial de nova construcció influenciada en el seu desenvolupament per la seua situació geogràfica al costat del marge del Jardí del Túria i nous equipaments com la Ciutat de les Arts i les Ciències i les Ciències. És destacable que no s'hagen creat paral·lelament en l'àrea nous recursos, especialment socials i sanitaris, per a poder satisfer les demandes del nou veïnat.

4.1. Altres qüestions rellevants per al barri en l'actualitat

- Modificació del planejament de Tabacalera: segons s'explica des del Ajuntament de València la Generalitat ha aprovat la modificació definitiva del planejament de Tabacalera, que suposa el trasllat d'edificabilitat d'una parcel·la de Misser Mascó (barri Exposició) a la parcel·la triangular del barri de Penya-roja dels carrers Penya-roja i Ríu Escalona i al carrer 3 d'abril de 1979.

Per part seua, les veïnes i els veïns de Penya-roja han manifestat que portaran a judici està decisió, tal com ens va comentar en l'entrevista el seu president (apartat 9.1), que explicava que se situaven en contra de la requalificació derivada d'esta modificació del planejament, perquè consideren que el barri no pot perdre aqueix espai que hauria de destinar-se a recursos i Servicis públics per a la zona.

- Pla d'Actuació Integrada (PAI) del Grau: actualment està en curs la negociació del PAI del Grau, que inclou la zona confrontant al barri de Penya-roja per l'est. El PAI preveu la substitució de l'àrea del que fora el circuit de Fórmula 1 per una zona verda urbana amb 20 edificis (2.500 habitatges), entre les quals es preveu un gratacel amb ús hotel·ler i comercial, també s'inclou el sanejament i enjardinament de la desembocadura del Jardí del Túria (Mañez i Almenar, 2020).

El barri de Penya-roja està separat físicament per les vies del tren del barri de l'El Grau, els terrenis del qual es veuen afectats pel PAI. Els veïns i veïnes de Penya-roja s'oposen

al fet que continue existint aqueixa separació física entre tots dos barris, i reclamen que, al costat de la realització del PAI, s'hauria de dur a terme la prolongació del túnel de Serradora, com ens va explicar el president de l'Associació de Veïns de Penya-roja en l'entrevista (apartat 9.1).

AJUNTAMENT DE VALÈNCIA

BENESTAR SOCIAL I INTEGRACIÓ

5. Dades sociodemogràfiques sobre la població del barri

A continuació es procedirà a analitzar el barri a través de xifres sobre la població i els habitatges que el componen, la qual cosa ens ajudarà a aprofundir més en el seu estudi i conèixer-lo millor.

Taula 1. Evolució de la població.

	<i>Penya-roja</i>		<i>Ciutat de València</i>	
	<i>Habitants</i>	<i>Variació %</i>	<i>Habitants</i>	<i>Variació %</i>
1970	1151		648.003	
1975	979	-14,9	707.915	9,2
1981	861	-12,1	744.748	5,2
1986	766	-11,0	729.419	-2,1
1991	806	5,2	752.909	3,2
1996	1.143	41,8	746.683	-0,8
2001	2532	121,5	750.476	0,5
2002	3.864	52,6	764.010	1,8
2003	5.267	36,3	782.846	2,5
2004	6.315	19,9	790.754	1,0
2005	7.338	16,2	797.291	0,8
2006	8.253	12,5	807.396	1,3
2007	9.145	10,8	800.666	-0,8
2008	9.722	6,3	810.064	1,2
2009	10.051	3,4	815.440	0,7
2010	10.558	5,0	810.444	-0,6
2011	10.680	1,2	800.469	-1,2
2012	10.850	1,6	799.188	-0,2
2013	11.009	1,5	794.228	-0,6
2014	11.201	1,7	787.301	-0,9
2015	11.582	3,4	787.266	0,0
2016	11.984	3,5	791.632	0,6
2017	12.238	2,1	792.086	0,1
2018	12.463	1,8	798.538	0,8
2019	12.414	-0,4	795.736	-0,4
2020	12.731	2,6	801.545	0,7
<i>Variació 70/20</i>	1006,1		23,7	

Font: Padró municipal d'habitants a 01/01/2020; 2007 i 1991. Oficina Estadística de l'Ajuntament de València.

Per a començar, destacar el gran augment de població que ha experimentat el barri en el període comprés entre 1991 i 2020, com es pot observar en la taula 1. S'ha produït un

creixement de població molt major del qual s'ha donat a la ciutat de València, la variació de la qual és del 6,5% enfront d'un 1.479,5% del barri de Penya-roja. Es pot apreciar com en tots els períodes mostrats a partir de 1991 hi ha hagut un augment de població en Penya-roja, excepte del 2018 al 2019. En els 12 anys des de 1996 al 2008 és quan es produeix el major augment de població, amb una variació en positiu de 750,6%. Aqueix gran augment és pel fet que és un barri de nova construcció i comença a edificar-se en aqueixa zona, com s'explica en l'apartat 3.

Taula 2. Població per sexe i edat.

	<i>Penya-roja</i>						<i>Ciutat de València</i>	
	<i>Homes</i>	<i>% per grups d'edat</i>	<i>Dones</i>	<i>% per grups d'edat</i>	<i>Total</i>	<i>% per grups d'edat</i>	<i>Total</i>	<i>% per grups d'edat</i>
<i>0-15</i>	1.450	23,3	1.448	22,3	2.898	22,8	113.989	14,2
<i>16-64</i>	4.048	64,9	4.281	65,9	8.329	65,4	519.228	64,8
<i>65 i més</i>	738	11,8	766	11,8	1.504	11,8	168.328	21
<i>Total</i>	6.236	100	6.495	100	12.731	100	801.545	100
<i>% per sexe</i>	49 %		51 %		100 %			

Font: Padró municipal d'habitants a 01/01/2020. Oficina Estadística de l'Ajuntament de València.

Respecte a la distribució de la població segons edat, destacar que Penya-roja mostra un percentatge superior a la ciutat en el grup d'edat de 0-15, amb una diferència de 8,6 punts percentuals. Per contra, observem un percentatge inferior de persones de 65 i més anys en barri respecte a la ciutat, amb una diferència de -9,2 punts. Així doncs, la població de Penya-roja es mostra menys envellida en el barri que en el conjunt de València, seguint un patró propi de barris de recent construcció, habitats per un nombre proporcionalment alt de famílies joves amb fills.

D'altra banda, segons sexe, dins del barri hi ha un percentatge lleugerament superior de dones (51%) que d'homes (49%), la diferència és xicoteta en els tres trams d'edat presentats. El més destacable es troba en el nombre més elevat de dones de 16-64 anys (233 dones més que homes).

Referent a les dades que es mostren a continuació, assenalar la diferència entre la població nascuda a l'estranger (taula 3) i la població estrangera (taules 5 i 7), que resideix en què en la primera categoria es poden incloure a persones provinents d'altres països tant amb nacionalitat estrangera com amb nacionalitat espanyola, mentre que la

població estrangera posseeix nacionalitat únicament estrangera. D'ací la diferència entre totes dues quantitats, la de la població segons lloc de naixement del barri de Penya-roja de la taula 3 (2.313) i la de la població estrangera de les taules 5 i 7 (1.697), que suposa que en el barri hi ha 616 habitants d'origen estranger amb la nacionalitat espanyola.

Taula 3. Població segons lloc de naixement.

	<i>Penya-roja</i>		<i>Ciutat de València</i>	
	<i>núm. persones</i>	<i>%</i>	<i>núm. persones</i>	<i>%</i>
<i>València</i>	6.815	53,5	431.618	53,8
<i>Resta de L'Horta</i>	344	2,7	21.714	2,7
<i>Resta de la C. Valenciana</i>	1.118	8,8	59.688	7,4
<i>Resta de l'Estat</i>	2.141	16,8	134.817	16,8
<i>Extranjero</i>	2.313	18,2	153.708	19,2
<i>Total</i>	12.731	100	801.545	100

Font: Padró municipal d'habitants a 01/01/2020. Oficina Estadística de l'Ajuntament de València.

Les proporcions de població segons lloc de naixement dels habitants del barri de Penya-roja són molt similars als de la ciutat de València, com podem comprovar en la taula 3. Un major percentatge de la població ha nascut a València en tots dos territoris (53,5% en Penya-roja i 53,8% a València). Després trobem a la població nascuda a l'estranger⁵, a població del qual del barri és lleugerament inferior a la de la ciutat (en 1 punt percentual). A continuació li segueix la proporció de persones nascudes en la resta de l'estat (un 16,8% per a totes dues) i la resta de la Comunitat Valenciana (8,8% en Penya-roja i 7,4% a València). Finalment, el menor percentatge és la de gent nascuda en la resta de L'Horta, amb un 2,7% en el barri i també en el conjunt de la ciutat.

Taula 4. Població nascuda en la resta de l'Estat, per comunitats autònomes principals.

<i>Penya-roja</i>	<i>Ciutat de València</i>
-------------------	---------------------------

⁵ Existeix diferència entre població nascuda a l'estranger i població estrangera. El primer grup pot posseir nacionalitat espanyola malgrat nàixer a l'estranger. D'aquí ve que la diferència entre la dada que ofereix la taula 3 i la taula 5 siga lleugerament diferents. La població nascuda a l'estranger en el barri és de 2.303, mentre que la població amb nacionalitat estrangera és de 1.697 persones.

	Total	%	Total	%
<i>Castilla La Mancha</i>	394	18,4	177.396	32,9
<i>Andalucía</i>	284	13,3	93.628	17,4
<i>C. Madrid</i>	341	15,9	51.196	9,5
<i>Aragón</i>	187	8,7	44.588	8,3
<i>Castilla i León</i>	210	9,8	39.868	7,4
<i>Catalunia</i>	184	8,6	33.832	6,3
<i>Resta</i>	540	25,2	98.760	18,3
<i>Total</i>	2.140	100	539.268	100

Font: Padró municipal d'habitants a 01/01/2020. Oficina Estadística de l'Ajuntament de València.

Com veiem en la taula 4, segons la seua procedència per comunitats autònomes, trobem més diferències entre el barri i la ciutat de València. A la ciutat es poden observar com encara hui dia s'aprecien les que van ser les principals comunitats de procedència en l'èxode rural del camp a la ciutat en la segona meitat del segle XX, Castella-la Manxa i Andalusia (32,9% i 17,4% respectivament), suposant la meitat de població nascuda en la resta de l'Estat. No obstant això, en Penya-roja, la proporció de nascuts en Estes comunitats no és tan prominent, encara que sí destacable (18,4% Castella-la Manxa i 13,3% Andalusia). Assenialar també el percentatge de persones provinents de la Comunitat de Madrid, amb un 15,9% en el barri enfront d'un 9,5% a la ciutat. Finalment, subratllar la major proporció de la resta de comunitats en Penya-roja enfront de València, ja que suposa una diferència de 6,9 punts (25,2% i 18,3% respectivament).

Taula 5. Població estrangera segons sexe i nacionalitat.

	<i>Penya-roja</i>					
	<i>Homes</i>	<i>%</i>	<i>Dones</i>	<i>%</i>	<i>Total</i>	<i>%</i>
<i>UE (28)</i>	349	51,8	325	48,2	674	39,7
<i>Resta d'Europa</i>	98	43,9	125	56,1	223	13,1
<i>Àfrica</i>	48	50,0	48	50,0	96	5,7
<i>Amèrica del Nord</i>	54	54,5	45	45,5	99	5,8
<i>Amèrica Central</i>	16	35,6	29	64,4	45	2,7
<i>Amèrica del Sud</i>	145	42,3	198	57,7	343	20,2
<i>Àsia</i>	104	50,0	104	50,0	208	12,3
<i>Oceania i Altres</i>	5	55,6	4	44,4	9	0,5
<i>Total</i>	819	48,3	878	51,7	1.697	100
<i>Ciutat de València</i>						

	Homes	%	Dones	%	Total	%
UE (28)	16.094	49,7	16.288	50,3	32.382	29,3
Resta d'Europa	3.199	41,7	4.483	58,4	7.682	6,9
Àfrica	7.853	65,4	4.196	35,0	12.049	10,9
Amèrica del Nord	991	47,3	1.104	52,7	2.095	1,9
Amèrica Central	2.593	34,4	4.940	65,6	7.533	6,8
Amèrica del Sud	13.915	45,7	16.536	54,3	30.451	27,5
Àsia	10.776	58,7	7.594	41,4	18.370	16,6
Oceania i Altres	55	50,0	55	50,0	110	0,1
Total	55.476	50,2	55.196	49,9	110.672	100

Font: Padró municipal d'habitants a 01/01/2020. Oficina Estadística de l'Ajuntament de València.

Quant a la població estrangera, com podem contemplar en la taula 5, la major proporció d'estrangers en tots dos casos provenen de la Unió Europea, amb 10,4 punts percentuals més en el barri que a la ciutat (39,7% i 29,3% respectivament). La segona nacionalitat més nombrosa per a tots dos és Amèrica del Sud, amb un 20,2% per a Penya-roja i un 27,5% per a València. En la tercera nacionalitat sí que existeix diferència en tots dos, mentre a la ciutat es troba a la població d'Àsia (16,6%), en el barri se situa la de la resta d'Europa (la que no entra a la Unió Europea), amb un 13,1%. Aqueixes tres nacionalitats majoritàries juntes ja suposen, per a cadascun dels territoris, quasi tres quarts de la població estrangera.

Assenialar que Estes diferències entre el barri i la ciutat poden indicar que Penya-roja alberga persones estrangeres de major nivell econòmic que la ciutat en el seu conjunt, pel fet que les que presenta en major proporció són nacionalitats generalment amb Este perfil.

Respecte a la població estrangera segons sexe, la distribució en tots dos és molt heterogènia. En el barri, en total, trobem un major percentatge de dones (51,7%) que d'homes estrangers (48,3%), al contrari que a la ciutat, on observem més homes (50,2%) que dones estrangeres (49,9%). Mentre que de la ciutat sí que es contempla població estrangera més masculinizada en la població procedent d'Àfrica i Àsia, i més feminitzada en la de la resta d'Europa, Amèrica Central i del Sud; en el barri està més masculinizada la procedent d'Amèrica del Nord i més feminitzada la de la resta d'Europa i Amèrica Central i del Sud.

Taula 6. Nacionalitats estrangeres majoritàries 2010 i 2020.

2010				2020			
Penya-roja		Ciutat de València		Penya-roja		Ciutat de València	
<i>Itàlia</i>	14,6 %	<i>Equador</i>	12,1 %	<i>Itàlia</i>	15,1 %	<i>Itàlia</i>	8,1 %
<i>França</i>	8,9 %	<i>Bolivia</i>	11,2 %	<i>Veneçuela</i>	6,6 %	<i>Rumania</i>	8 %
<i>Regne Unit</i>	7,7 %	<i>Rumania</i>	9,3 %	<i>Rússia</i>	6,5 %	<i>Colòmbia</i>	7,5 %
<i>Colòmbia</i>	6,1 %	<i>Colòmbia</i>	8,4 %	<i>Xina</i>	4,4 %	<i>Xina</i>	7,1 %

Font: Padró municipal d'habitants a 01/01/2010 i 01/01/2020. Oficina Estadística de l'Ajuntament de València.

Respecte a la taula 6, podem observar que, igual que ocorre amb les dades de la taula 5, existeixen diferències substancials entre el barri i el conjunt de la ciutat de València: les nacionalitats majoritàries del barri, en tots dos períodes, posseeixen generalment un nivell adquisitiu major que les de la ciutat íntegrament, no obstant això, caldria matisar que en 2010 es tractava de nacionalitats amb poca presència a la ciutat en general (França i el Regne Unit) i en 2020 nacionalitats amb més presència en el conjunt, però que podrien haver adquirit en els últims anys un major nivell adquisitiu (Veneçuela, Rússia i la Xina). La nacionalitat majoritària en tots dos, tant en 2010 com en 2020, és la italiana, no obstant això, per a Penya-roja el percentatge és superior en els dos períodes al de València, encara que és més significativa la diferència en 2020 (7 punts percentuals més en el barri que a la ciutat).

Taula 7. Comparació població estrangera 2010 i 2020.

		Penya-roja		Ciutat de València	
2010	<i>Població total</i>	10.558	14,3 %	810.444	14,8 %
	<i>Població estrangera</i>	1.514		120.273	
2020	<i>Població total</i>	12.731	13,3 %	801.545	13,8 %
	<i>Població estrangera</i>	1.697		110.672	

Font: Padró municipal d'habitants a 01/01/2010 i 01/01/2020. Oficina Estadística de l'Ajuntament de València.

Com podem contemplar en la taula 7, la proporció de població estrangera respecte al total és molt similar en el barri i a la ciutat en tots dos períodes i disminueix un punt percentual de 2010 a 2020 en els dos.

Taula 8. Fulles padronals segons el nombre de persones.

Penya-roja		Ciutat de València	
<i>Fulles familiars</i>	%	<i>Fulles familiars</i>	%

<i>1 persona</i>	1.210	25,6	109.965	33
<i>2 persones</i>	1.089	23	90.846	27,3
<i>3 persones</i>	949	20,1	62.243	18,7
<i>4 persones</i>	1.085	22,9	47.310	14,2
<i>5 persones</i>	300	6,3	13.905	4,2
<i>6 persones</i>	61	1,3	4.680	1,4
<i>7 o més persones</i>	35	0,7	3.836	1,2
<i>Total</i>	4.729	100	332.785	100

Font: Padró municipal d'habitants a 01/01/2020. Oficina Estadística de l'Ajuntament de València.

Quant a la composició de llars de Penya-roja (taula 8), existeix major diferència amb la ciutat que amb altres barris del mateix districte, que mostren patrons més similars. Podem contemplar que en tots dos territoris l'habitatge unipersonal és la més nombrosa, no obstant això, a la ciutat en més proporció que el barri en 7,4 punts percentuals. En la tendència que es produeix a València es pot observar la disminució de fulles conforme van augmentant el nombre de persones, no obstant això en Penya-roja no és així, el tercer més nombrós és el de les fulles familiars de 4 persones, proporció 8,7 punts major que per a la ciutat. En les fulles des de 3 a 5 persones també és major el percentatge en Penya-roja que a València, sumant en el barri quasi la meitat del total de les fulles familiars (49,3%). Com a conseqüència, el model de llar majoritària que es presenta en el barri no és el mateix que en el conjunt de la ciutat, ja que en Penya-roja trobem major proporció de famílies amb fills i filles que a València, possiblement a causa del ja comentat anteriorment: és un barri de nova construcció en el qual s'han instal·lat moltes famílies joves.

Taula 9. Nombre de fulles padronals i persones.

	<i>Penya-roja</i>	<i>% respecte al total ciutat</i>	<i>Ciutat de València</i>
<i>Total de fulles</i>	4.731	1,4	333.177
<i>Total de persones</i>	12.731	1,6	801.545
<i>Fulles familiars</i>	4.729	1,4	332.785
<i>Persones en fulles familiars</i>	12.718	1,6	795.859
<i>Mitjana de persones en fulles</i>	2,69	-	2,39
<i>Fulles col·lectives</i>	2	0,5	392
<i>Total de persones en fulles col·lectives</i>	13	0,2	5.686

Font: Padró municipal d'habitants a 01/01/2020. Oficina Estadística de l'Ajuntament de València.

En relació amb la taula 9, explicar que les fulles padronales, en el Padró municipal d'habitants de València, es divideixen en familiars o col·lectives, segons si les persones s'empadronen en la llar o en habitatges col·lectius (residències, habitatges tutelats, etc.). En el cas de Penya-roja, per a una població de 12.731 habitants, trobem 4.731 nuclis familiars que comparteixen llar o residència col·lectiva, que suposen el 1,4% del total de la ciutat de València. La mitjana de persones en fulles en el barri és de 2,69 persones, solament un 0,3 superior a la de València (amb una mitjana de 2,39 persones per fulla). Finalment, assenialar que en el barri tan sols hi ha 2 fulles col·lectives de les 392 que trobem a la ciutat, suposant un 0,5% del total.

Tabla 10. Principales datos demográficos

	<i>Penya-roja</i>	<i>Diferència</i>	<i>Ciutat de València</i>
<i>Taxa bruta de natalitat</i> ⁶	7,3	0,3	7
<i>Taxa bruta de mortalitat</i> ⁷	3,5	-4,8	8,3
<i>Taxa general de fecunditat</i> ⁸	30,4	-0,7	31,1
<i>Relació de masculinitat</i> ⁹	96	5,4	90,6
<i>Edat mitjana</i>	38,4	-6,1	44,5
<i>Índex d'envelliment</i> ¹⁰	51,9	-95,8	147,7
<i>Índex de sobreenvellimento</i> ¹¹	7,4	-8,4	15,8
<i>Índex demogràfic de dependència</i> ¹²	52,9	-1,5	54,4

Font: Padró municipal d'habitants a 2019-2020. Oficina Estadística de l'Ajuntament de València.

Respecte a les principals dades demogràfiques (taula 10), s'observa alguna diferència significativa si comparem el barri amb la ciutat. La més cridanera és la de l'índex d'envelliment, ja que en el barri la població està bastant menys envellida, diferenciant-se en 95,8 punts del de la ciutat. El mateix ocorre amb l'índex de sobreenvellimento, però no de forma tan exagerada, ja que la diferència és de 8,4 punts. L'edat mitjana de la

⁶ Nombre de naixements d'una població per cada mil habitants en un any.

⁷ Nombre de defuncions d'una població per cada mil habitants en un any.

⁸ Nombre de naixements vius per cada grup de 1.000 dones entre les edats de 15 a 49 durant un any determinat.

⁹ Raó d'homes per dones d'una població expressada en tant per cent.

¹⁰ Proporció del nombre de persones de més de 65 anys respecte a la població total.

¹¹ El nombre de persones majors de 75 anys que hi ha per cada persona major de 65 anys.

¹² Proporció de persones dependents (persones menors de 16 anys o majors de 64) sobre la població en edat de treballar (entre 16 i 64 anys).

població de Penya-roja són 38,4 anys, 6,1 menys que la de València (44,5 anys). En resum, trobem en el barri una població menys envellida que en el conjunt de la ciutat, la qual cosa també es relaciona que el barri compte amb més famílies joves i siga una zona de nova construcció.

Per part seua, la relació de masculinitat és una mica major per al barri que per a la capital (en 5,4 punts), estant Este primer més prop de l'equilibri entre el nombre d'homes i dones. La resta de dades varien de forma menys significativa, com és el cas de la taxa de natalitat, la qual és lleugerament major per a Penya-roja (0,3 punts) i la de mortalitat, que és 4,8 punts menor que la de València, així com l'índex de dependència (menor en 1,5 punts).

Taula 11. Població de 16 i més anys en habitatges principals segons sexe i relació amb l'activitat econòmica

	<i>Total</i>	<i>Actius</i>	<i>% respecte del total</i>	<i>Ocupats</i>	<i>% respecte del total</i>	<i>Aturats</i>	<i>% respecte del total</i>	<i>Inactius</i>	<i>% respecte del total</i>
<i>Homes</i>	4.540	3.605	39,2	3.135	34,1	465	5,1	935	10,2
<i>Dones</i>	4.645	3.230	35,2	2.465	26,8	760	8,3	1.415	15,4
<i>Total</i>	9.185	6.835	74,4	5.605	61,0	1.230	13,4	2.350	25,6

Font: Padró municipal d'habitants a 01/01/2020. Oficina Estadística de l'Ajuntament de València. Nota: les dades es presenten arrodonits a 0 i 5. Les dades marcades amb * poden contindre errors elevats de mostreig.

La població en relació amb l'activitat econòmica per habitatges (taula 11), ens mostra que en el barri de Penya-roja tres quartes parts de la població es troba activa (74,4%), entre la qual hi ha més homes que dones. Els ocupats representen un 61% de la població del barri, distribuïnt-se desigualment, en un 34,1% en homes i 26,8% en dones, amb una diferència de 7,3 punts percentuals entre tots dos. Respecte a les persones en desocupació, suposen el 13,4% dels i les habitants de Penya-roja, la proporció de la qual més elevada correspon a les dones, 8,3%, suposant els homes parats un 5,1%.

Taula 12. Població activa de 16 i més anys en habitatges principals segons sexe i activitat de l'establiment.

<i>Agricultura, ramaderia i pesca</i>	<i>Indústria</i>	<i>Construcció</i>	<i>Servicis</i>	<i>Total</i>

<i>Homes</i>	75	410	305	2.765	3.605
<i>Dones</i>	15	215	115	2.825	3.230
<i>Total</i>	95	625	415	5.590	6.835

Font: Padró municipal d'habitants a 01/01/2020. Oficina Estadística de l'Ajuntament de València.

Nota: Les dades es presenten arrodonits a 0 i 5. Les dades marcades poden contindre errors elevats de mostreig. Nota 2: La indústria i la construcció són el desglossament del sector secundari.

De la taula precedent (12), es desprén que la major presència de persones segons activitat es produeix en el sector Servicis, igual que succeeix en el conjunt de la ciutat de València. Es tracta d'un sector generalment feminitzat, no obstant això, en el barri es troba bastant igualada la proporció d'homes i dones, suposant només una diferència de 60 dones més. La resta de sectors presenten xifres bastant més xicotetes i es troben masculinizados, com també és comuna a la ciutat.

Taula 13. Habitatges segons ani d'antiguitat.

	<i>Penya-roja</i>		<i>Ciutat de València</i>	
	<i>Núm. habitatges</i>	<i>%</i>	<i>Núm. habitatges</i>	<i>%</i>
<i><=1800</i>	0	0	237	0,1
<i>1801-1900</i>	13	0,2	6.342	1,5
<i>1901-1920</i>	0	0	7.620	1,9
<i>1921-1940</i>	0	0	22.251	5,4
<i>1941-1960</i>	0	0	49.824	12,1
<i>1961-1980</i>	335	5,6	193.411	47,2
<i>1981-2000</i>	2.077	35	85.817	20,9
<i>2001 - 2010</i>	3.425	57,7	40.069	9,8
<i>2011-2019</i>	82	1,4	4.529	1,1
<i>Total</i>	5.932	100	410.100	100

Font: Cadastre Immobiliari Urbà 2020. Oficina Estadística de l'Ajuntament de València.

Com explica Josep Vicent Boira (2012), durant el període de 1993-2009 es produeix gran activitat immobiliària en tota València, especialment en cinc districtes: Camins al Grau, Quatre Carreres, Campanar, Rascania i Benicalap. Assenialar que Camins al Grau és el districte on més proporció d'habitatges construïts hi ha en aqueix període del total de la ciutat, i gran part es deu a l'expansió que es produeix en Penya-roja.

Pel que respecta als habitatges del barri, podem observar (taula 13) que la majoria de les quals el componen hui es van construir a partir de la segona meitat del segle XX, ja que abans, com s'ha explicat, aqueixa zona l'ocupava una extensa horta. L'única cosa que

trobem anterior, que seguísca en peus, són 13 habitatges del segle XIX. A meitat del segle XX és quan es comença a construir en Penya-roja, especialment entre els anys 1981 i 2010, en aqueixos trenta anys s'arriben a construir 5.502 habitatges, el 92,7% de les quals hi ha en total a data de 2019. Estes dades es complementen amb els de l'evolució de la població (taula 1) i ens mostren que l'edificació del barri va portar amb si aqueix augment de població.

Assenalar també l'aturada de construcció que es produeix en el període 2011-2019, tant en el barri com a la ciutat, fruit de la crisi immobiliària de 2008 i, probablement, almenys en el cas de Penya-roja, de l'escassetat de solars privats buits on edificar.

Comparant-ho amb la ciutat en el seu conjunt, com podem observar, el barri pateix un ritme de construcció diferent al de València. En el cas de la ciutat, abans de 1981 s'havien construït ja el 68,2% dels habitatges que existeixen actualment.

Taula 14. Valors cadastrals mitjans per habitatge.

	<i>Penya-roja</i>	<i>Variació respecte a la ciutat</i>	<i>Ciutat de València</i>
<i>Valor del sòl</i>	36.396,1 €	18.049,2 €	18.346,9 €
<i>Valor de la construcció</i>	59.918,4 €	30.986,5 €	28.932 €
<i>Valor total</i>	96.314,5 €	49.033,9 €	47.280,7 €
<i>Valor per m²</i>	713,1 €	281,1 €	432 €

Font: Cadastre Immobiliari Urbà 2020. Oficina Estadística de l'Ajuntament de València.

D'altra banda, els valors cadastrals mitjans dels habitatges són molt superiors en el barri de Penya-roja als del conjunt de la ciutat. Això reforça el comentat anteriorment sobre els edificis d'alt standing de la zona. Tots els valors del barri dobleguen el preu de la ciutat, excepte el del metre quadrat, encara que també es troba prop de doblegar la quantitat, situant-se en 713,1 € enfront de 432 € de València.

6. Renda i vulnerabilitat

Este apartat inclou dades de nivell econòmic i de taxes de vulnerabilitat.

En primer lloc, aclarir que part de la informació que comprén no és exclusiva només del barri de Penya-roja, sinó que abasta l'àrea d'actuació del Centre Municipal de Servicis Socials (CMSS) al qual pertani, el de Trafalgar. Este realitza la seua activitat en sis barris: L'Amistat, Albors, Camí Fons, Aiora, la Creu del Grau i Penya-roja. Barris heterogenis entre si, especialment el de Penya-roja enfront de la resta, ja que és un barri de recent construcció, amb tot el que això comporta. Com a exemple d'aqueixa diferència, destacar els resultats obtinguts en L'actualització de l'indicador del nivell de renda dels districtes i barris de la ciutat de València (2001), que situa al districte de Camins al Grau amb un nivell de renda mig-baix i a Penya-roja amb un nivell alt. La resta de barris pertanients al CMSS Trafalgar posseeixen un nivell de renda mitjà o mitjà-baix. De fet, l'evolució del barri i la del districte ha sigut l'oposada: Camins al Grau se situava en 1981 i 1991 amb un nivell de renda mitjà i ja en 2001 amb un nivell mig-baix; i Penya-roja passa de mig-alt en els dos primers períodes a alt en 2001.

Així doncs, prendrem la informació recollida per al CMSS amb una certa cautela, quan no existisquen dades desagregades per barris, sabent que engloba a un conjunt amb diverses característiques i idiosincràcies.

Taula 15. Valors de renda mitjana i població en risc de pobresa per seccions censals de Penya-roja.

<i>Seccions</i>	<i>Renda</i> ¹³	<i>Risc de pobresa</i> ¹⁴
1237	19.281	9,6
1241	19.803	12
1242	17.925	13,2
1244	15.396	12,1
1245	19.558	9,3
1246	17.522	10

Font: “Àrees vulnerables a la ciutat de València. Seccions censals. 2019”, Oficina Estadística de València.

¹³ Renda mitjana d'una persona resident en la secció indicada. Un valor alt indica un nivell menor de vulnerabilitat. Ani de referència: 2016.

¹⁴ Percentatge de població amb ingressos per unitat de consum inferiors al 60% de la mitjana en la secció. Un valor alt indica major nivell de vulnerabilitat. Ani de referència: 2016.

La taula 15 ens mostra, d'una banda, la renda mitjana dels habitants de les seccions del barri de Penya-roja. Com podem observar, les xifres oscil·len entre un màxim de 19.803 € i un mínim de 15.396 €, amb una diferència de 4.407 € entre ells. La secció en la qual menor renda observem es troba en l'anomenada zona A en l'apartat 4 (coincideix amb les seccions 1237 i 1244), més antiga, que bufona amb una part de Camí Fons, barri amb menor renda mitjana. Subratllar que cap de les seccions de la resta del districte gaudeix de rendes tan altes com Penya-roja.

D'altra banda, contemplem també el risc de pobresa de cada secció, on la secció que mostra un percentatge més elevat no coincideix amb la que menor renda mitjana posseeix (secció 1242, pertanyent a la zona C i part de la zona B). El rang que trobem va des d'esta, amb 13,2%, fins a un 9,3% de la secció 1245, que es troba en la zona B. Així i tot, presenten els percentatges de risc de pobresa més baixos de tot el districte de Camins al Grau.

Respecte a la següent taula (16), explicar que la població vulnerable es calcula a través d'un índex sintètic que agrega diverses situacions en les quals influeixen tres indicadors: demogràfic, equipaments i socioeconòmic. Esta taula inclou dades de població vulnerable, potencialment vulnerable o afectada pel factor socioeconòmic de vulnerabilitat (ja que a vegades unes bones dades en indicadors demogràfics i d'equipament poden camuflar una situació econòmicament vulnerable).

Taula 16. Població vulnerable del CMSS de Trafalgar.

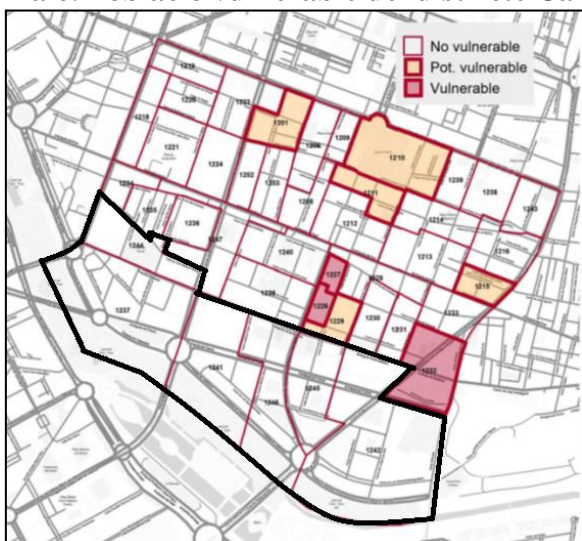
<i>CMSS Trafalgar</i>	<i>Població 2019</i>	<i>Total població vulnerable</i>	<i>% població / barrio</i>	<i>% població vulnerable / CMSS</i>
<i>AIORA</i>	24.980	6.587	26,4	50,2
<i>ALBORS</i>	8.776	0	0	0
<i>LA CREU DEL GRAU</i>	14.694	4.739	32,3	36,1
<i>CAMÍ FONDO</i>	4.587	0	0	0
<i>PENYA-ROJA</i>	12.414	0	0	0
<i>AMISTAT</i>	7.095	1.795	25,3	13,7
<i>Total CMSS</i>	72.546	13.121	18,1	100

Font: "Àrees vulnerables a la ciutat de València. Seccions censals. 2019", Aplicat als centres municipals de Servicis Socials CMSS" (2020).

En esta taula (16), trobem la població vulnerable dels barris del CMSS de Trafalgar, i podem observar que hi ha 3 barris sense població vulnerable: Albors, Camí Fons i el que ens ocupa en Este estudi, Penya-roja. Els barris, d'altra banda, que sí que alberguen població vulnerable són Aiora (26,4%), la Creu del Grau (32,3%) i Amistat (25,3%).

Pla 6. Població vulnerable del districte Camins al Grau.

Font: “Àrees vulnerables a la ciutat de València. Seccions censals. 2019”, Aplicat als centres municipals de Serveis Socials CMSS” (2020: 151).

Com podem contemplar també en el pla 6, cap secció del barri de Penya-roja es troba en situació de vulnerabilitat ni si vulga potencialment, però sí que succeeix en seccions confrontants, com alguna del barri de la Creu del Grau.

Taula 17. LIHC, població amb baixos ingressos i alts costos de l'energia, 2016.

<i>Districte</i>	<i>LIHC</i>
<i>Camins al Grau</i>	5,2 %
<i>Ciutat Vella</i>	0 %
<i>L'Eixample</i>	0 %
<i>Pobles del Nord</i>	21,9 %
<i>Ciutat de València</i>	10,2 %

Font: Projecte de mapa de la pobresa energètica per a l'Ajuntament de València. Universitat Politècnica de València (2016).

Per a continuar, la taula 17 ens proporciona informació sobre població amb baixos ingressos i alts costos d'energia, a través de l'indicador Low Income, High Cost (LIHC).

Podem veure com Camins al Grau se situa en un terme intermedi, més aviat a la baixa, entre el qual més alt té el LIHC, Pobles del Nord (21,9%) i els que menis, Ciutat Vella i L'Eixample (0%). Així doncs, un 5,2% de llars pateix pobresa energètica en el districte de Camins al Grau.

Taula 18. Percentatge de llars per davall del llindar de pobresa -indicador AROPE en CMSS.

	<i>Llars sota el llindar de la pobresa</i>
<i>Trafalgar</i>	20 %
<i>Benimaclet</i>	7,7 %
<i>Salvador Allende</i>	32,5 %
<i>Ciutat de València</i>	20,6 %

Font: Lorente, Raúl (Dir.): Diagnòstic de necessitats socials de la ciutat de València: Col·lectius vulnerables i nous perfils de vulnerabilitat en un context de greu crisi econòmica. Ajuntament de València i Universitat de València, 2017.

Pel que fa al percentatge de llars per davall del llindar de la pobresa (taula 18), el CMSS de Trafalgar se situa en una posició intermèdia, més pròxima a la xifra més alta. Mentre que el de Benimaclet és el que menis percentatge de llars per sota del llindar de la pobresa té (7,7%) i Salvador Allèn el que més (32,5%), el CMSS de Trafalgar se situa en un 20% de la població.

Taula 19. Proporció de llars per cada component de l'indicador AROPE en CMSS Trafalgar.

INDICADORS AROPE	% CMSS Trafalgar	% Ciutat de València	
1) No pot permetre's anar de vacances almenis una setmana a l'ani	37,3	34,6	
2) No pot permetre's un menjar de carn, pollastre o peix almenis cada dos dies	<1	<1	
3) No pot permetre's mantindre l'habitatge amb una temperatura adequada	18	12	
4) No té capacitat per a afrontar despeses imprevistes (de 650 €).	45,3	40	
5) Ha tingut retards en el pagament de despeses relacionades amb l'habitatge principal	Préstec hipotecari	32,7	7,7
	Compres ajornades o altres préstecs	36,9	16
	Pagament de rebut de lloguer	43,6	14
	Algun rebut d'aigua, llum, calefacció, electricitat	33,8	11,1
6) No pot permetre's disposar d'un automòbil	8,7	10,3	
7) No pot permetre's disposar d'un ordinador	14,7	8,1	
8) No pot permetre's disposar de connexió a Internet	13,4	8	
9) No pot permetre's disposar de calefacció	14,7	12,2	
10) No pot permetre's disposar d'aire condicionat	7,9	12,8	
11) No pot permetre's disposar d'una llavadora	<1	1	

Font: Lorente, Raúl (Dir.): Diagnòstic de necessitats socials de la ciutat de València: Col·lectius vulnerables i nous perfils de vulnerabilitat en un context de greu crisi econòmica. Ajuntament de València i Universitat de València, 2017.

Finalment, l'indicador AROPE (taula 19), que comprén 9 variables: les 6 primeres que apareixen en esta taula i la número 11, a més de dos més que no han sigut incloses pels seus baixos resultats (menis d'un 1%): “no pot permetre's disposar de telèfon” i “no pot permetre's disposar de televisor”. En el seu lloc s'ha afegit les variables 7, 8, 9 i 10, per considerar-se similars i de resultats més significatius (no pot permetre's disposar d'ordinador, connexió a Internet, calefacció i aire condicionat).

Dit això, els resultats més destacables de l'àrea que abasta el CMSS de Trafalgar són els següents: el 45,3% de les llars de la zona no té capacitat per a afrontar despeses imprevistes, enfront d'un 40% a València en general. El 37,3% no pot permetre's anar-se de vacances almenis una setmana a l'ani. Xifra semblant a la de la ciutat en el seu conjunt, amb un 34,6%. Finalment, destacar que es dona una concentració de proporcions de més d'un terç en les llars que han tingut retards en el pagament de despeses relacionades amb l'habitatge principal. El 43,6% han tingut retards en el

pagament del rebut de lloguer, percentatge bastant significatiu, sobretot si ho comparem amb les dades de la ciutat: un 14% de les llars. A més, un 36,9% de les llars presenten retards en el pagament de compres ajornades o altres préstecs, enfront d'un 16% de la ciutat de València.

Recapitulant, amb Penya-roja ens trobem davant un barri amb població que posseeix, en terme general, una renda mitjana alta, i les seccions de la qual presenten la renda més alta de totes les del districte. Presenta un percentatge de risc de pobresa menor que la resta dels barris de Camins al Grau i no s'observa població vulnerable, al contrari que en altres zones del districte.

Pel que fa a dades generals del districte, el percentatge de pobresa energètica (LIHC) en Camins al Grau és la meitat que la mitjana de la ciutat de València. I, quant a xifres del CMSS, trobem que Trafalgar se situa en la mitjana del percentatge de llars per davall del llindar de pobresa (indicador AROPE) de la ciutat. A més, existeix en Este CMSS més proporció de persones que en la mitjana del conjunt de València en la majoria dels components mostrats de l'indicador AROPE, dels quals destacar que una part molt important de la població de l'àrea del CMSS: no té capacitat d'afrontar despeses imprevistes, ha tingut retards en el pagament de despeses relacionades amb l'habitatge principal i no pot permetre's anar-se de vacances almenys una setmana a l'ani.

En conclusió, les xifres mostren a Penya-roja com un barri sense necessitats socials urgents en els aspectes esmentats, distanciant-lo bastant en Este sentit de la resta del districte. És per això que les dades presentades per al conjunt de Camins al Grau o per al CMSS de la seua àrea no resulten representatius per al barri objecte d'estudi. No obstant això, sí que ens són útils per a contextualitzar-ho, tenint en compte les seues característiques i situació particular.

7. Recursos del barri

En Este apartat es mostren els diversos recursos públics i privats del barri. Els recursos són de tipus social, educatiu, sanitari i de transport, i es mostren tant si estan situats físicament en el barri com si se situen en un altre pròxim i s'assignen a Este.

Com ja s'ha esmentat anteriorment i s'explica en Cucó i Yeves (2013), igual que succeeix també en altres zones perifèriques de la ciutat de València, els equipaments i els Servicis públics no s'han construït en la mateixa mesura que s'ha edificat en la zona. La construcció del barri no ha portat amb si la creació de nous Servicis d'índole social, sanitari o educatiu, sense comptar amb els que ja existien, que principalment eren centres escolars. Per tant, des del barri, majoritàriament, es recorre als recursos ja existents en zones confrontants, augmentant així la possibilitat que estes es troben sobrecarregats.

7.1. Recursos socials

CENTRE MUNICIPAL DE SERVICIS SOCIALS TRAFALGAR

C/ Trafalgar, 34, 3º, 46023, València (fora dels límits del barri)

Tel: 962082729 / Fax: 963981830 / Email: cmsstrafalgar@valencia.es

Web: <http://www.valencia.es/bienestarsocial>

CENTRE MUNICIPAL D'ACTIVITATS PER A PERSONES MAJORS TRAFALGAR

C/ Trafalgar, 34, 3º, 46023, València (fora dels límits del barri)

Tel: 962082720 / Email: cmapm_trafalgar@Valencia.es

Web: <http://www.valencia.es/binestarsocial>

CENTRE MUNICIPAL DE JOVENTUT GRAU PORT

C/ Méndez Núñez, 8, 3º, 46024, València (fora dels límits del barri i del districte)

Tel: 963525478, ext. 272296 / Fax: 963981826 / Email: cmjgraup@valencia.es

ASSOCIACIÓ DE VEÏNS DE PENYA-ROJA

Av. De Francia, 1, 46023, València

Email: vecinosPenyaroya@gmail.com / Web: <https://www.vecinosPenyaroya.com/>

AJUNTAMENT DE VALÈNCIA

BENESTAR SOCIAL I INTEGRACIÓ

CENTRE DE DIA PER A MAJORS BOSCA

C/ Eduard Boscà, 20, 46023, València (confrontant als límits del barri)

Tel: 961673106

RESIDÈNCIA PER A MAJORS CIUTAT DE LES ARTS

C/ Joan Baptiste Muñoz, 11, 46023, València (confrontant als límits del barri)

Tel: 963375170 / Email: atcliente.ciudadartes@domusvi.es

CÀRITAS. PARROQUIAL MÀRTIRS VALENCIANS

C/ Luis García-Berlanga Martí, 25, 46023, València.

Email: pmartiresv@gmail.com / Web: <https://www.parroquiamartiresvalencianos.org/>

7.2. Recursos educatius

ESCOLES AVE MARIA PEÑARROCHA

Av. Francia, 3, 46023, València

Tel: 963370000 / Email: secretaria.amariapv@planalfa.es

CEIP TOMÁS DE MONTAÑANA

Av. Balears, 40, 46023, València

Tel: 962566780 / Fax: 962566781 / Email: 46026421@gva.es

INSTITUT D'EDUCACIÓ SECUNDÀRIA DEL DISTRICTE MARÍTIM

Av. Balears, 62, 46023, València

Tel: 961206200 / Email: 46015708@gva.es

CEIP 103, L'ALBEREDA

C/ Ibiza, s/n, esquina Luis García-Berlanga Martí, 46023, València

Tel: 962566220 / Fax: 962566221 / Email: 46031349@gvs.es

CENTRE D'EDUCACIÓ INFANTIL CHIQUITÍN

Av. Alameda, 39, 46023, València

Tel: 963169211

CONSERVATORI MUNICIPAL DE MÚSICA DE VALÈNCIA "JOSÉ ITURBI"

Av. Balears, 36, 46023, València

Tel: 963525478 / Fax: 963981857 / Email: iturbi@València.es

7.3. Recursos sanitaris

CENTRE DE SALUT TRAFALGAR

C/ Trafalgar, 32, 46023, València (fora dels límits del barri)

Tel: Cita previa: 963108130; urgències 963108130; centre 963108132

HOSPITAL CLÍNIC UNIVERSITARI

Blasco Ibáñez, 17, 46010, València (fora dels límits del barri)

Tel: 961925400

HOSPITAL LA MALVA-ROSA

C/ Isabel de Villena, 2, 46011, València (fora dels límits del barri)

Tel: 961925400

CENTRE D'ESPECIALITATS DEL GRAO

C/ Pare Porta, 10, 46024, València (fora dels límits del barri)

Tel: cita previa 963469563 / Centro 963469560

CENTRE MÈDIC SANITAS: pròxima obertura de centre mèdic privat.

Av. Balears, 46023, València (confrontant als límits del barri)

7.4. Recursos esportius

POLIESPORTIU ASTURIAS

C/ Asturias 20-22, 46023, València

Tel: 963372625 / Fax: 963442456 / Email: info@sportingtenisvalencia.com

Web: <http://www.sportingclubdetenis.com/>

POLIDEPORTIVO JUAN ANTONIO SAMARANCH.

Centro deportivo urbano

Av. Francia, s/n, 46023, València

Tel: 963289140 / Web: <http://www.deportevalencia.com> – samaranch@enjo.es

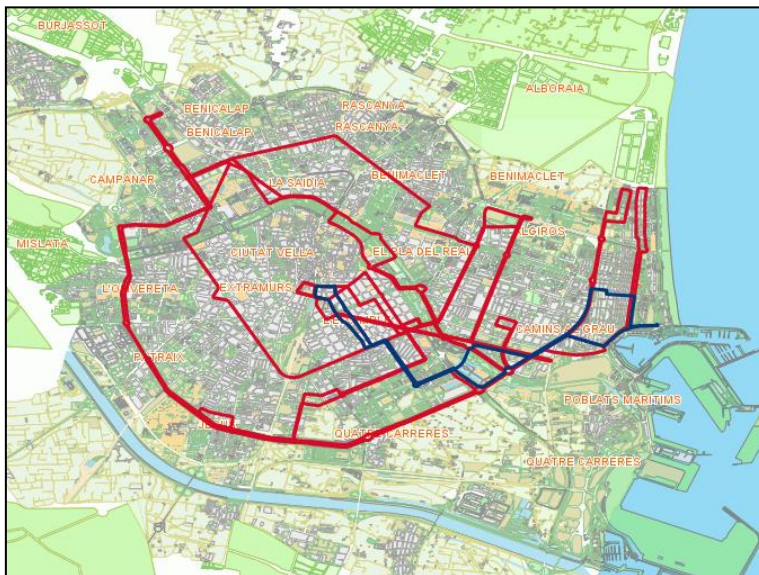
7.5. Recursos de transport

Línies d'autobús de l'Empresa Municipal de Transport de València (EMT):

- 18 Hospital Dr. Peset – Universitats.
- 19 Estació del Nord – La marina / Malva-rosa.
- 35 Estació del Nord – C. Arts i Ciències / Illes Canàries.
- 40 Universitats – Estació del Nord.
- 89 Circular Ronda Trànsits.
- 94 Campanar – Av. França.
- 99 Palau de Congressos – La Malva-rosa.
- N9 Estació del Nord – Mont-Olivet / Cabanial.

Pla 7. Recorregut de les línies de l'EMT que passen pel barri de Penya-roja.

Font: pàgina web de l'Empresa Municipal de Transport de València.

Parades de metro més pròximes (fora dels límits del barri):

- Estació de Aiora (líneas 5 i 7).
- Estació de Amistat-Casa de Salut (líneas 5 i 7).
- Estació de Marítim-Serrería (líneas 5 i 7; i 6 i 8 de tranvía).
- Estació en construcció a la Ciutat de les Ciències i les Arts (línea 10).

Valenbisi:

- Estació nº 52 Luís García Berlanga Martí – Menorca
- Estació nº 53 Alameda – Pintor Maella
- Estació nº 54 Plaza de Europa

- Estació nº 55 Francia – Pintor Maella
- Estació nº 56 Francia – Menorca
- Estació nº59 Balears-Río Escalona
- Estació nº 60 Balears – Lebón (confrontant amb els límits del barri)

Tren:

- Estació de València-Cabaniel, situada en el barri de Cabaniel-Caniamelar.

Respecte als autobusos que comuniquen el barri, podem observar en el pla 7 que està connectat amb la major part de la ciutat, si bé és cert que hi ha zones per les quals no passa cap autobús. En el cas del metre, no existeix cap parada en Penya-roja, les més pròximes es troben al nord, en barris confrontants, i se situen a uns 10-20 minuts caminant, segons la zona del barri. Finalment, existeix un notable nombre d'estacions de Valenbisi i l'estació de tren València-Cabaniel es troba relativament a prop.

Assenialar que el veïnat del barri afirma, com es pot comprovar més endavant en l'entrevista que es realitza al president de l'Associació de Veïns de Penya-roja (apartat 9.1), que el transport públic de la zona és insuficient. Això reforça l'exposat al principi de l'apartat, sobre la deficiència o manca de recursos que pateix el barri, en Este cas de transport, i que és comú també en altres zones perifèriques de la ciutat de València.

8. Centre Municipal de Servicis Socials

En Este apartat es recopila informació sobre el Centre Municipal de Servicis Socials (CMSS) de Trafalgar, al qual correspon el barri de Penya-roja, a partir de: una part quantitativa, amb dades de la memòria de l'ani 2019 del Servici d'Informació, i en algun cas també de la del 2009; i una altra qualitativa, que es compon d'una entrevista a una professional del CMSS de Trafalgar.

8.1. Dades sobre el Centre Municipal de Servicis Socials de Trafalgar

Per a començar, comentar que el CMSS de Trafalgar se situa en el barri de la Creu del Grau, com s'ha exposat anteriorment, barri confrontant a Penya-roja.

Taula 20. Expedients segons barri i CMSS.

		Expedients	% CMSS
Trafalgar	No consta	6	0,3
	Aiora	855	40,8
	Albors	271	12,9
	La Creu del Grau	555	26,5
	Camí Fondo	92	4,4
	Penya-roja	89	4,2
	Amistat	229	10,9
	Total CMSS	2.097	100

Font: Memòria del Servici d'Informació, CMSS Trafalgar, 2019.

Com podem examinar en la taula 20, en el CMSS de Trafalgar es va treballar en 2019 amb un total de 2.097 expedients familiars, dels quals el 4,2% van pertàner a Penya-roja (89 expedients). El barri presenta el percentatge més baix d'expedients del CMSS, al costat de Camí Fons (4,4%). El que més expedients contempla és el barri d'Aiora, amb fins a 855, la qual cosa suposa el 40,8% del CMSS.

Les següents taules ens mostren informació sobre el CMSS de Trafalgar i tota la seua àrea d'acció, sense especificar dades concretes sobre el barri, per la qual cosa ens parlaran d'una realitat més àmplia que la de Penya-roja. On es considere rellevant es compararan les dades amb un període anterior (2009) per a saber com ha canviat l'acció del centre amb el transcurs del temps.

Taula 21. Persones usuàries del CMSS Trafalgar segons edat i sexe.

	No Consta		Home		Dona		Total	
	nº	%	nº	%	nº	%	nº	%
No consta	3	60	24	2,9	63	3,9	90	3,7
0-15	0	0	103	12,5	90	5,6	193	7,9
16-17	0	0	10	1,2	12	0,7	22	0,9
18-64	2	40	394	47,7	772	47,8	1168	47,8
65-79	0	0	135	16,3	234	14,5	369	15,1
80 i més	0	0	160	19,4	444	27,5	604	24,7
Total	5	100	826	100	1.615	100	2.446	100
% segons sexe	0,20 %		33,77 %		66,03 %		100 %	

Font: Memòria del Servei d'Informació, CMSS Trafalgar, 2019.

Respecte a les persones usuàries del centre (taula 21), en 2019 van ser ateses 2.446 persones. Segons la variable sexe, de les quals van ser ateses el 33,77% eren homes i el 66,03% dones. Pel que respecta a l'edat, el major percentatge per a tots dos sexes se situava en una edat compresa entre els 18 i els 64 anys (47,7% homes i 47,8% dones). A causa de l'escassa desagregació de les dades per edats no es pot especificar massa, no obstant això, és destacable el nombre de persones usuàries de 80 i més anys, que ascendeix a una proporció del 24,7%. Persones de 65 i més anys sumen un destacable 39,8% de la població usuària del centre. Pel que fa als i les menors d'edat, la franja que més persones usuàries observa és la de 0-15 amb un 7,9%, i assenialar que és l'única franja d'edat que es troba masculinizada.

En resum, trobem una feminització de l'atenció, ja que el perfil més freqüent de les persones usuàries del centre és el de dones, especialment dels grups d'edat d'entre 18 i 64 anys i el de 80 i més anys.

Taula 22. Intervencions segons el sector de referència de la intervenció en el CMSS Trafalgar.

	Intervencions	
	Número	%
Persones majors	1.039	35,2
Família	979	33,2
Altres grups en situació de necessitat	299	10,1
Immigrants	242	8,2
Dona	211	7,1
Persones amb discapacitats	58	2
Emigrants	32	1,1
Persones refugiades i asilades	25	0,8
Minories ètniques	20	0,7
Persones sense llar i transeïnts	13	0,4
Joventut	11	0,4
Infància	9	0,3
Persones recluses i ex-recluses	5	0,2
Persones malaltes psiquiàtriques	5	0,2
Malalts terminals	4	0,1
Persones toxicòmanes	1	0
Total	2.953	100

Font: Memòria del Servei d'Informació, CMSS Trafalgar, 2019.

D'altra banda, en la taula 22 es pot veure el nombre d'intervencions del centre segons el tipus. En 2019 el nombre total d'intervencions va ser de 2.953, i d'elles el sector més freqüent va ser el de les persones majors, d'acord amb el vist anteriorment (taula 21), suposant un 35,2% del total; en segon lloc, trobem al d'atenció a famílies (33,2%) que, juntament amb les de les persones majors, suposen quasi el 70% del total d'intervencions; després, en tercer lloc, està l'atenció a altres grups en situació de necessitat (10,1%); en quart, l'atenció a immigrants (8,2%); i, en cinqué, atenció a la dona (7,1%). En la resta de sectors les intervencions són més baixes, situant-se entre el 0 i el 2%.

Si comparem amb les dades de 2009¹⁵, subratllar que trobem més intervencions en 2019, ja que fa deu anys va haver-hi un total de 1.822. Una proporció molt important d'elles es van realitzar a la família (44,8%), 11,6 punts percentuals més que en 2009. No

¹⁵ Memòria del CMSS Trafalgar 2009, Servei d'Informació.

obstant això, les intervencions amb persones majors són més abundants en el període actual, ja que en 2009 representaven un 24,5%, 10,7 punts menys que en 2019. Això pot ser conseqüència de l'envelliment de la població que s'ha produït en l'àrea entre aquests dos períodes.

Taula 23. Intervencions segons tipus de valoració en el CMSS Trafalgar.

		Intervencions	%
Situació de necessitat relacionada amb una adequada informació sobre l'accés als recursos	Informació sobre les prestacions dels servicis socials	2.145	72,1
	Informació sobre altres recursos de protecció social	20	0,7
	Informació sobre recursos de participació social	0	0
Situació de necessitat relacionada amb una adequada convivència personal i familiar	Desajustaments convivencials	40	1,3
	Abandó de la llar	3	0,1
	Maltractaments	10	0,3
	Limitació d'autonomia personal	2	0,1
	Soledad/aïllament	0	0
Situació de necessitat relacionada amb una adequada integració social	Dificultats per a la inserció laboral	0	0
	Dificultats d'inserció escolar	1	0
	Dificultats d'inserció social	69	2,3
Situació de necessitat relacionada amb la falta de mitjans per a la subsistència	Manca de mitjans propis per a cobrir necessitats bàsiques	667	22,4
	Situacions de necessitat provocades per emergències socials	20	0,7
Total		2.977	100

Font: Memòria del Servei d'Informació, CMSS Trafalgar, 2019.

En la taula 23 es mostren les atencions segons la mena de valoració que ha realitzat el personal de Servicis Socials en 2019. En primer lloc, destaca que el 72,1% (2.145) de les intervencions han sigut destinades a “informació sobre les prestacions dels Servicis socials”, subgrup dins del primer grup (Situació de necessitat relacionada amb una adequada informació sobre l'accés als recursos). En segon lloc, trobem amb un 22,4% (667), a les intervencions del subgrup “manca de mitjans propis per a cobrir les

necessitats bàsiques”, que s'engloba dins de “Situació de necessitat relacionada amb la falta de mitjans per a la subsistència”. La resta de tipologies abasta menys proporció d'intervencions, trobant-se en un rang d'entre 0 i 2,3%.

Això ens indica que la majoria de les persones van requerir informació sobre prestacions de Servicis Socials i ajudes per a cobrir despeses essencials, de manera similar al que ocorria deu anys arrere. No obstant això, si entrem al detall en la comparació amb el 2009¹⁶, de les 2.000 intervencions que s'observen aqueix any, es troba una proporció més alta que en l'actualitat de “informació sobre les prestacions dels Servicis Socials”, amb una diferència percentual de 20,9 punts. Una altra diferència entre tots dos períodes és el menor percentatge en 2019 de “informació sobre altres recursos de protecció social”, que en 2009 suposa 18 punts percentuals més. Respecte a la “manca de mitjans per a cobrir necessitats bàsiques”, existeix major proporció en l'actualitat que en el període anterior, sent superior en 5,5 punts percentuals. La resta d'intervencions segons tipus de valoració no varien molt en estes períodes.

¹⁶ Memòria del CMSS Trafalgar 2009, Servicis d'Informació.

Taula 24. Selecció de recursos aplicats amb major freqüència en el CMSS Trafalgar

		Número	%
101012	Informació prestacions d'ajudes tècniques	535	18,5
101083	Informació prestacions del sistema de Servicis Socials	422	14,6
503011	Ajuda despeses necessitats bàsiques: manutenció	382	13,2
101072	Informació Sol·licitud - dependència	363	12,6
1010410	Informació Renda Valenciana d'Inclusió (R.V.I.)	354	12,3
202021	Teleassistència	197	6,8
503016	Ajuda despeses use d'habitatge habitual: llum	70	2,4
201011	Atenció domèstica: general	67	2,3
103094	Tramitació Informe Social - Dependència	65	2,2
503014	Ajuda despeses use d'habitatge habitual: lloguer	61	2,1
503018	Ajuda despeses use d'habitatge habitual: aigua	58	2,0
201012	Atenció domèstica: realització tasques de neteja	31	1,1
503019	Ajuda despeses use d'habitatge habitual: despeses comunitat	27	0,9
201061	Prestació econòmica en entorn familiar a la dependència	26	0,9
201010	Atencions domèstiques	26	0,9
5030113	Ajuda despeses extraordinàries: ulleres	24	0,8
201032	Servicis i cures: atenció personal	21	0,7
105037	Derivació programa d'ajuda a domicili municipal	19	0,7
504016	Programa <i>Menjar a casa</i>	18	0,6
5030114	Ajuda despeses extraordinàries: pròtesi (dental i auditiva)	18	0,6
204031	Tractament psicològic	18	0,6
105012	Derivació Servici del menor municipal (programa del menor)	17	0,6
503013	Ajuda despeses necessitats bàsiques: alimentació infantil	13	0,4
201031	Servicis i cures: atenció higiènic sanitària	13	0,4
5030117	Ajuda despeses extraordinàries: Quotes Seguretat Social	12	0,4
201030	Servicis i cuidats atenció personal	12	0,4
201013	Atenció domèstica: realització de compres	11	0,4

Font: Memòria del Servici d'Informació, CMSS Trafalgar, 2019.

Finalment, respecte a la taula 24, podem observar la freqüència en la qual són aplicats diferents recursos. El que mostra una major utilització és el de la “informació de prestacions d'ajudes tècniques” (18,5%), seguit de la “informació de prestacions del sistema de Servicis Socials” (14,6%), la “ajuda a despeses en necessitats bàsiques” (13,2%) i la “informació sol·licitud dependència” (12,6%).

Comprovem com els recursos informatius comprenen una proporció molt alta, de fet, junts suposen més de la meitat del total (58%). Així mateix, els recursos relacionats en una gran part amb persones majors (dependència i ajudes domiciliàries) ascendeixen al 23,8%. Totes dues dades correlacionen amb els resultats de les taules anteriors d'intervencions.

Quant a la comparació amb les xifres de 2009¹⁷, el percentatge més destacable d'enguani és un 29,4% en recursos de “informació prestacions del sistema de Servicis Socials”, la diferència dels quals amb el 2019 és de 14,8 punts percentuals.

8.2. Entrevista al Centre Municipal de Servicis Socials de Trafalgar

Com s'ha comentat anteriorment, l'entrevista va ser realitzada a una professional del CMSS de Trafalgar. Recordem que este centre realitza la seua labor en l'àrea dels barris de l'Amistat, Albors, Aiora, Camí Fons, la Creu del Grau i Penya-roja, tots ells pertanients al districte Camins al Grau, menis el primer que correspon al de Algirós. El CMSS està situat en el barri de la Creu del Grau, al carrer Trafalgar, la qual li dona nom.

Respecte al contingut de l'entrevista, a continuació es resumirà el descrit sobre el barri objecte d'estudi per la professional, que s'ha dividit en una part en la qual explica la informació que tenen en el centre sobre el barri i una altra, en la qual compta la seua impressió personal sobre este.

Respecte a la primera part, Penya-roja és un barri on no es realitzen moltes intervencions des del CMSS. On menis actuen és, sobretot, a partir de l'avinguda de

¹⁷ Memòria del CMSS Trafalgar 2009, Servicis d'Informació. Nota: els recursos enumerats canvien d'un període a un altre, no podent-se realitzar així una comparació exhaustiva.

França cap al sud i, especialment, en la denominada com a “zona 3” en l'apartat 4. No obstant això, sí que existeixen més situacions de necessitat social per la part nord de la zona A, pel carrer Riu Escalona, encara que actuen més en els barris contigus, així com en la part pertanyent a la Creu del Grau.

Pel que fa al perfil de les i els habitants del barri, són persones en general amb ingressos, treball i sense importants situacions de risc o exclusió social com

Respecte a grups de població concrets, no existeix en el barri una població immigrant amb necessitats econòmiques o socials. Són més les persones majors les que recorren als Servicis Socials perquè se'ls valore la seua situació de dependència. Les necessitats de la població del barri en este sentit són qüestions puntuals i bàsicament d'informació, ja que no se sol realitzar una posterior intervenció, com sí que passa en altres barris de l'àrea d'acció del centre, amb persones en situació d'exclusió o vulnerabilitat.

A **Penya-roja** se'l descriu com un barri nou, compost de persones amb recursos econòmics elevats, i com un barri dormitori els habitants del qual treballen en altres zones, amb algun restaurant, però que no posseeix molts comerços de proximitat. Això últim és similar a punt de vista de la Junta de Majors del CMAPM de Trafalgar, que es mostra en el següent apartat. No obstant això, contrasta amb la visió que mostra el president de l'associació veïnal del barri, descrivint-lo com un barri amb manca de servicis de tipus social, però amb un teixit comercial ben equipat, malgrat la falta de xicotets comerços de barri.

Respecte a les necessitats del barri, el més destacable pot ser referent al transport públic que pot ser bastant limitat. Alguna cosa que corrobora el president de l'associació de veïns. Pel que fa a zones verdes, el disposar del jardí del Túria el fa un barri privilegiat.

Des de la perspectiva de la professional, el veïnat del barri no fa molta vida als carrers de **Penya-roja**, ja que és una zona que es percep com a buida, els restaurants de la qual omplien principalment turistes o gent d'altres àrees de la ciutat. Això és característic de barris amb finques residencials que posseeixen zones comunes privades interiors (parc infantil, piscina, zones esportives, etc.), on se sol fer una vida més cap a dins sense tant

de contacte amb la resta del veïnat, convertint-se el carrer un espai públic de trànsit però no de sociabilitat.

No s'esmenta l'existència de cap zona deteriorada. I, respecte a l'evolució d'este, es ressalta la construcció de nous habitatges en els últims anys, amb el consegüent creixement de població i l'augment del nombre de negocis, que majoritàriament és de grans cadenes que van obrint i tancant, la qual cosa sembla indicar que no són negocis molt duradors en el temps.

AJUNTAMENT DE VALÈNCIA

BENESTAR SOCIAL I INTEGRACIÓ

9. Altres aportacions

9.1. Entrevista a l'Associació de Veïns de Penya-roja

L'entrevista es va realitzar al president de l'Associació de Veïns de Penya-roja. L'associació va nàixer el 22 de febrer de 2019 en una cafeteria del barri (situada en el Passeig de l'Albereda) i es troba adscrita a la Federació de Veïns de València. Actualment compta amb prop de 200 socis i sòcies, i els seus ingressos provenen de la quota anual que cobren a cada família que s'adhereix a l'associació (la quota es paga per unitat familiar, no per cada membre), a més de la loteria anual, donatius particulars i altres esdeveniments (com un sopar de gala per a recaptar fons).

L'associació va sorgir com a reivindicació del veïnat contra la modificació del Planejament de Tabacalera, que preveu la requalificació de solars de titularitat pública situats en Penya-roja, als quals es canvia l'ús de públic a privat per a la seua edificació, impeding així la construcció de recursos públics per a la zona en aqueix espai (això es troba explicat amb més detall en l'apartat 9.4).

L'associació des dels seus inicis ha sigut molt reivindicativa; va nàixer de dos grups de protesta que hi havia en la zona amb aqueixa mateixa demanda: la Comissió de la Pancarta, en l'avinguda de França 1 (imatge 6) i el grup de protesta per la requalificació del solar situat al carrer 3 d'abril. Manifesta que, en la fusió d'aqueixos dos grups va aparéixer el dubte de si formar una plataforma veïnal, amb una sola fi, o crear una associació de veïns, que perdurara en el temps. Finalment es van decidir a crear una associació, on poder lluitar en contra de la requalificació, però també poder anar més enllà i continuar reclamant coses, com que l'ús d'aqueixos terrenis es destinara a la creació de dotacions públiques per al barri. Ens comenta que l'Associació de Veïns de Penya-roja es va crear com a instrument del veïnat per a interactuar amb les administracions públiques abans de res tipus de reivindicacions o propostes.

Hui dia, des de l'associació, mantenen aqueixa reivindicació i la seua disposició a anar a judici i interposar un recurs en els tribunals contra esta modificació del Planejament de

Tabacalera, per a impedir la requalificació de terrenis en Penya-roja i aconseguir que aqueixos solars es destinen a la construcció de servicis i recursos públics per a la zona.

Imatge 6. Cartells en l'avinguda de França 1

Font: fotografies realitzades per Marta Guillén, 15/01/2021.

La reclamació principal és la ja comentada contra la requalificació, no obstant això, també tenen altres demandes com és la millora dels servicis públics, les dotacions i els equipaments del barri, dels quals asseniala els següents:

- Centre de salut en el barri, ja que pertanien al Centre de Salut de Trafalgar que, afirmen, està saturat i del qual demanen el seu desdoblament per a poder absorbir tota la demanda de l'àrea.
- Biblioteca pública, atés que no existeix cap en Penya-roja.
- Reguarda de policia o reforç de la presència policial en Penya-roja. Pel fet que, segons comenta, en el barri han experimentat un augment d'inseguretad (robatoris i un puntual intent d'ocupació d'un solar públic per persones sense sostre, que no va arribar a convertir-se en assentament degut a l'avís a la policia per part del veïnat¹⁸) unit a la percepció d'una menor presència de la policia local.

¹⁸ Intent d'ocupació d'un solar en PenyaRoja unit a un sobtat augment de delinqüència (01/10/2020). València News.

- Creació del Jardí Botànic de les espècies del Mediterrani en el solar del carrer 3 d'abril, perquè hi haja més zones verdes en el barri.
- Rehabilitació de l'alqueria del Club de Tennis (situada al carrer Astúries). La qual sembla trobar-se en molt mal estat i hauria de rehabilitar-se per a convertir-se en un espai per al barri, en el qual poguera existir un centre de majors, un centre per a associacions o algun recurs d'este tipus.
- Protecció i rehabilitació del que queda de les naus d'antiga fàbrica de Cross, ja que podria veure's afectat per la requalificació de terrenis comentada.¹⁹
- Adequat manteniment i reparació de les ximeneres industrials del barri, que de tant en tant, segons ens compta, es clivellen. Anotar sobre este tema que, segons s'explica des de l'Àrea d'Urbanisme i Habitatge del Ajuntament de València, pel fet de ser considerades com a Bé de Rellevància Local, ja estan protegides i s'han de mantindre en bon estat de conservació.
- La creació d'un centre cultural en Penya-roja, amb la finalitat de poder dur a terme activitats en barri.
- Millora de les deficiències en el transport públic que denuncien des de l'associació. Es destaca, fonamentalment, la necessitat de més presència d'autobusos de l'Empresa Municipal de Transports de València (EMT) en el barri, especialment en la secció 42 (àrea que pràcticament coincideix amb la denominada zona C).

D'altra banda, reclamen de manera activa que els jardins del barri continuen nets o que es done una solució definitiva per als problemes de plagues que s'ha donat en barri (coloms, paneroles i rosegadors). A més, sol·licita que es duguen a terme actes culturals en el barri quan donen a la ciutat en el seu conjunt o que es concedisquen subvencions perquè el veïnat organitze activitats, o que augmente l'enllumenat en època de Nadal en la zona comercial del barri, en l'avinguda de França, etc.

També reclamen altres qüestions, com és la prolongació del túnel de Serradora per a soterrar les vies del tren i poder així eliminar la separació física de Penya-roja i El Grau (imatge 7).

¹⁹ Penyaraja sol·licita a cultura la suspensió de la modificació del PGOU per S.A Cross (01/07/2020). València News.

Imatge 7. Límit del barri de Penya-roja amb les vies del tren al carrer Eivissa

Font: fotografia realitzada per Marta Guillén, 15/01/2021.

El PAI del Grau, del qual s'ha parlat en l'apartat 4.1., preveu la substitució d'una part del que va ser el circuit de la Fórmula 1 per l'ampliació del barri del Grau amb edificacions i zones verdes. No obstant això, segons ens explica el president, si no es construeix el túnel, tots dos barris continuaran separats físicament per les vies del tren.

L'associació veïnal no considera adequat substituir la prolongació del túnel per opcions com la de crear una espècie de pont en altura per a comunicar els barris, argumentant que són construccions que hui dia s'intenten eliminar d'altres parts de València ja que estan obsoletes.

D'altra banda, és molta la manca de servicis de tipus social que acusa el veïnat de Penya-roja, però respecte al teixit comercial, considera que estan ben equipats, ja que tenen centres comercials, supermercats, etc. L'única cosa que sí que noten en els últims anys és que els comerços de proximitat, *els de tota la vida*²⁰, perduren pocs, ja que es veuen desplaçats i els agradaria que es protegiren. Proposa, per exemple, que des de l'Ajuntament es cree una guia de comerços, perquè el veïnat sàpia on pot comprar per la zona.

²⁰ Amb *comerços de tota la vida* l'entrevistat es refereix a aquells negocis que es diferencien de les grans franquícies o cadenes per ser pimes o micropimes, que se situen prop dels habitatges i se solen caracteritzar per tindre un tracte pròxim i personalitzat amb els consumidors, que normalment són clients habituals. Són denominats popularment com a *comerç de barri*, *comerç de proximitat* o *xicotet comerç*.

El president descriu l'evolució del barri com un projecte de nou tipus d'urbanisme amb carrers i voreres més àmplies, amb un equilibri entre habitabilitat, servicis públics i zones verdes, que finalment, segons el seu criteri, no s'ha dut a terme. Ho presenta com un barri jove, amb molts xiquets i xiquetes però que no té servicis concrets per a això, no hi ha, per exemple, escoles infantils, un centre de Joventut (el que hi ha està fora dels límits del barri). Ens conta que Penya-roja es coneix per estar al costat de la Ciutat de les Arts i les Ciències, però que realment això no li aporta molt al barri.

Respecte al perfil poblacional del barri s'asseniala que està dividit entre persones amb un nivell econòmic elevat i el que es pot denominar “persones treballadores”, que són persones amb nivell econòmic mig-alt (segons podem comprovar en l'apartat 6 de renda i vulnerabilitat, quan es mostra la renda mitjana de les seccions del barri). La majoria amb estudis superiors, gran part professionals lliures, persones assalariades, de les quals destaca la presència de personal sanitari en l'Associació.

Respecte a una altra mena d'entitats o associacions en el barri ell asseniala tres Falles que se situen en els límits de Penya-roja: la falla del Parotet (Av. França-Alfred Torà i Olmos), la falla de Menorca (en aqueixa zona trobem dues falles: Pintor Maella-França-Menorca i Menorca-Luís Bolinches) i la falla dels Arts (Albereda-França). Explica que no tenen molta relació amb elles, encara que amb una de les del carrer Menorca si que han contactat per a col·laborar en matèria de recollida d'aliments. També destaca els clubs, de futbol i de bàsquet de Penya-roja, que juguen en el Col·legi Ocell Maria de Penya-roja. Col·legi, amb el qual també han tingut contacte i el qual els ha ajudat en diverses ocasions. També es parla d'una altra associació que hi havia en el barri, l'Associació de Veïns de l'avinguda de França-Albereda, que estava en extinció perquè no tenien ja quasi sòcies ni socis i de la qual no s'ha trobat més informació.

Quant a festes i vida del barri, no existeixen actualment unes festes pròpies de Penya-roja, i és una cosa que el president manifesta que els agradaria que hi haguera, ja que quan organitzen algun esdeveniment noten que acudeix gent que no coneixien i serveix per a relacionar-se i conèixer-se entre les veïnes i els veïns. Les Falles sí que se celebren, no obstant això, segons comenta el president, no es viu com una festa pròpia

ja que la majoria de fallers i falleres són de fora de Penya-roja i no tenen arrelament en la zona, com podrien tindre si anaren veïnes i veïns del barri.

Finalment, els únics conflictes que s'esmenten són fets puntuals, la qual cosa podem identificar amb un barri relativament tranquil.

9.2. Entrevista al Centre Municipal d'Activitats per a Persones Majors de Trafalgar

El Centre Municipal d'Activitats per a persones Majors (CMAPM) de Trafalgar està situat en el barri de la Creu del Grau, al carrer Trafalgar, en el mateix edifici que el CMSS Trafalgar. D'este centre s'ha entrevistat el president de la Junta de Majors.

Explica que el CMAPM es va crear l'ani 2001 i que se situa en un local propietat de l'Ajuntament, compartit amb altres recursos del barri, com és l'esmentat Centre Municipal de Servicis Socials, la biblioteca municipal de la Creu del Grau Gregori Maians i Ciscar i la Universitat Popular.

Tot aqueix edifici més el Centre de Salut Trafalgar, que se situa a continuació, era antigament una cotxera de tramvies, ja que per allí passaven els tramvies que eixien a l'avinguda del Port. També ens indica que, posteriorment, va ser una cotxera d'autobusos.

Exposa que el CMAPM de Trafalgar compta amb unes 525 persones associades aproximadament hui dia. I, respecte al seu funcionament, tot està reglamentat per l'Ajuntament de València. Els càrrecs de representació de la Junta de Majors s'elegeixen a través d'eleccions, segons dicta este reglament. Les despeses se sufraguen a través de subvencions de l'Ajuntament, la quota anual que aporten les sòcies i els socis (15 €), la loteria de nadal, més alguna altra activitat com són els menjars de germanor.

El centre va dirigit a les persones majors de la zona, però pot accedir qualsevol persona major de 60 anys la ciutat. Està destinat especialment a persones jubilades, perquè tinguen un lloc de trobada i oci. No obstant això, el centre, en estar en un mateix espai amb altres recursos, no té molt lloc per a la reunió de persones majors, a excepció del

bar, que està obert al públic general, i la sala d'actes, que no està sempre disponible per ser compartida.

Des del centre es realitzen activitats com a ioga, gimnàstica o pintura. La majoria de les activitats les duu a terme professorat extern al centre, al qual els i les assistents paguen una quota; però també hi ha unes altres en les quals, com és el cas de la pintura, és un propi membre del centre el que ensenya a la resta de participants; o activitats organitzades per l'Ajuntament, que solen ser gratuïtes. A més, han creat una banda de música i un grup coral, que assaja en el propi centre. En el bar també es reuneixen, principalment per a xarrar i jugar a cartes.

Actualment, i des que es va iniciar la situació d'alerta sanitària, a causa de la situació de COVID-19, el centre es manté tancat. Des de l'Ajuntament de València sí que s'ha realitzat alguna activitat per a persones majors per la zona en espais oberts i amb grups reduïts. També s'ha incorporat temporalment a una treballadora perquè proporcione informació a la gent que ho requerisca, no obstant això, abans d'esta situació no hi havia personal municipal en el CMAPM.

Pel que fa al coneixement de l'entrevistat del barri objecte d'estudi, comenta que es troba en una zona que abans era horta, on només hi havia unes quantes fàbriques, poques cases i el riu. Un barri que descriu com a modern, amb cadenes hoteleres importants i grans edificis. És una zona dormitori, ja que els seus residents treballen majoritàriament fora i el barri no té molta activitat econòmica, una àrea on hi ha habitatges però on no hi ha, segons el seu criteri, molts comerços. Visió que, com s'ha comentat, coincideix amb la de la professional del CMSS però que dissenteix de la del president de l'associació veïnal.

L'entrevistat explica que Penya-roja no té les mateixes característiques que els barris de voltant, ja que estes són “més barri”, amb el que al·ludeix a zones més antigues, amb comerços de proximitat, tal com han sigut descrits anteriorment, més trànsit de gent pels carrers, etc.

Respecte al futur del barri, indica que el que coincideix amb la denominada zona C del barri, és una zona més buida en la qual queda per edificar, així que imagina que el barri continuarà creixent.

9.3. Referències del barri en la premsa

Conflictes amb solars de titularitat pública en Penya-roja:

-Les províncies TV: L'església dels Màrtirs en les naus de Cross. 28/09/2007.

L'Església dels Màrtirs s'està construint en les antigues naus de Cross, en l'avinguda de França, i el seu alçament naix embolicat en polèmica. El temple es construeix després que l'Ajuntament fera una permuta que, segons va denunciar ahir el regidor socialista Juan Soto "perjudica els interessos de la ciutat". A això se suma que és la primera parròquia de València dedicada als beats màrtirs valencians que van morir en la guerra civil, fet que des de les files socialistes s'ha qualificat com "un suport a les víctimes d'un dels bàndols".

<https://www.lasprovincias.es/videos/tus-videos/sucesos/1032531786001-iglesia-martires-naves-cross.html>

- València Plaza: Carta oberta al senior Ribó: assumpte Penyaraja, José Salvador Tárrega Cervera, President de la Plataforma de Veïns per Penyaraja (26/09/2019).

Reflexions i crítiques a la modificació del Planejament de Tabacalera del president de l'Associació de Veïns de Penya-roja.

<https://valenciaplaza.com/carta-abierta-al-senor-ribo-asunto-Penyaraja>

- El Confidencial: El barri ric que s'ha rebel·lat contra un pelotazo de Joan Ribó i el PSOE a València. 26/12/2019.

https://www.elconfidencial.com/espana/comunidad-valenciana/2019-12-26/Penya-roja-Valencia-pelotazo-tabacalera_2389492/

- Levante-EMV: Arquitectúria retrau a Ribó que sacrifique dotacions en Penya-roja. 20/01/2020.

El col·lectiu en defensa de l'espai públic adverteix que es desequilibra un barri que està bé i insta l'ajuntament a negociar.

<https://www.levante-emv.com/València/2020/01/20/arquitectura-reprocha-ribo-sacrifique-dotaciones-11704338.html>

- Levante-EMV: La Generalitat aprova la modificació definitiva del planejament de Tabacalera. 09/12/2020.

<https://www.levante-emv.com/València/2020/12/09/generalitat-aprueba-tabacalera-modificacion-26108498.html>

- Els veïns de Penyaraja portaran al jutjat el planejament final de Tabacalera. 10/12/2020.

<https://www.lasprovincias.es/València-ciudad/vecinos-Penyaraja-llevaran-20201210001652-ntvo.html>

- València News: El Síndic d'Agravis avala les tesis de la Plataforma de veïns de Penyaraja contra el pelotazo urbanístic de Ribó i Sandra Gómez. 11/10/2020.

<https://valencianews.es/València/el-sindic-dagravis-avala-las-tesis-de-la-plataforma-de-vecinos-de-Penyaraja/>

Queixes sobre el barri:

- Les Províncies: Els barris de València oblidats per Ribó (07/11/2019).

Barris amb escassa inversió municipal en els últims anys.

<https://www.lasprovincias.es/comunitat/barrios-olvidados-ribo-20191106092212-nt.html>

- Les Províncies: Les pancartes dels barris. 16/11/2020.

Les inversions votades pels veïns serveixen de protesta enfront de les manques de l'Ajuntament, tracten d'avortar projectes i mostren el nivell d'enuig a València.

<https://www.lasprovincias.es/comunitat/opinion/pancartas-barrios-20201116235008-ntvo.html>

- València News: Penyaraja exigeix que es complisquen els compromisos amb el soterrament de les vies de Renfe. 01/12/2020.

<https://valencianews.es/portada/Penyaraja-exige-el-soterramiento-de-las-vias-de-renfe/>

Augment de població en el barri:

- 20 minutos: Campanar i Penya-roja són els barris de València on més augmenta la població. 30/01/2009.

Penya-roja és un dels barris que més ha crescut a València en 2008. La causa és la qualitat urbanística i de Servicis que ofereixen Estes zones. *Moltes parelles joves prefereixen Estes zones per a desenvolupar la seua vida familiar.*

<https://www.20minutos.es/noticia/447027/0/València/campanar/barrios/>

Activitats de l'associació veïnal:

- València News: PenyaRoja presenta una exposició sobre el confinament basada en l'esperança. 09/11/2020.

<https://valencianews.es/València/Penyaroja-presenta-una-exposicion-sobre-el-confinamiento-basada-en-la-esperanza/>

10. Conclusions

Com hem pogut observar, Penya-roja és un barri de recent construcció que, en un curt període de temps, ha experimentat grans canvis. A principi del segle XX es tractava d'una zona poc poblada, la qual albergava camins que vinculaven el port amb el centre de la ciutat, composta en la seua majoria per horta, fàbriques i molt pocs habitatges. No obstant això, cap a finals del mateix segle, es va convertir en un barri residencial amb un successiu augment poblacional, ple de grans edificis d'alt standing (molts d'ells amb zones comunes privades: parc infantil, gimnàs, piscina, etc.), grans avingudes, hotels i centres comercials. Actualment, en el barri, conviu algun vestigi d'aqueix passat, com les ximeneres de les antigues fàbriques, amb les construccions més recents, equipaments pròxims com la Ciutat de les Arts i les Ciències i zones verdes com el Jardí del Túria. Així, Penya-roja s'ha convertit en una zona amb habitatges de valors cadastrals molt alts, superiors als de la mitjana de la ciutat, arribant fins i tot a doblar el seu preu mitjà.

No obstant això, l'expansió de la ciutat per esta zona i la posterior delimitació geogràfica del barri no s'ha produït amb la conseqüent construcció de servicis i recursos públics per a la zona, emprant-se els ja existents en àrees confrontants. Això és una cosa que reivindica el veïnat del barri, com ens transmetia el president de l'Associació de Veïns de Penya-roja en l'entrevista realitzada.

Respecte a la població del barri en l'actualitat (2020), hem vist que està compost especialment per famílies joves amb menors i una població menis envellida que a la ciutat en el seu conjunt, alguna cosa que sol succeir en zones de nova construcció com esta. Són persones, en general, amb un nivell de renda alt, que no es troben en situació de vulnerabilitat, presentant un escenari diferent a altres barris del mateix districte en este sentit. En referència a la seua procedència, la majoria dels habitants del barri han nascut a la ciutat o al país i quasi un 20% (taula 3) el compon població nascuda a l'estranger²¹, proporció similar a la que trobem a la ciutat, dels quals una mica més d'un

²¹ Com s'ha assenyalat amb anterioritat, la població nascuda a l'estranger és superior a la població amb nacionalitat estrangera. En el cas de Penya-Roja la població amb nacionalitat estrangera seria d'un 13,3% respecte al total.

13% (taula 7) posseeixen nacionalitat estrangera en tots dos casos. No obstant això, les nacionalitats estrangeres majoritàries difereixen en Penya-roja i a València, sent en el barri més nombroses les que posseeixen, en general, un nivell adquisitiu major.

Quant al teixit associatiu del barri, trobem l'associació esmentada (Associació de Veïns de Penya-roja), un moviment veïnal molt actiu que està jugant un paper important en el desenvolupament i futur del barri. Al marge d'això, s'ha trobat l'activitat que Càritas realitza en la Parròquia dels Màrtirs Valencians, les falles, AMPAS i el Club Esportiu de Bàsquet Penya-roja.

Les dades presentades del Centre Municipal de Servicis Socials per a tota la seua zona d'actuació mostren una realitat una mica diferent a la descrita per a Penya-roja, ja que s'observa una alta proporció de llars per davall del llindar de pobresa, similar a la que es presenta a la ciutat en el seu conjunt, i un alt percentatge també en moltes de les variables de l'indicador AROPE. Aquestes dades fan referència a un conjunt molt ampli de barris, en els quals Penya-roja és quasi una excepció.

Les principals actuacions en el barri per part dels Servicis Socials municipals estan en relació amb persones majors i lloa problemes derivats de limitacions en l'autonomia personal. Tipologia diferent de la que es produeix en barris limítrofs, amb menors nivells de renda.

En conclusió, ens trobem davant un barri nou, sense necessitats socials apressants pel que fa a l'àrea d'acció dels Servicis Socials, més enllà de necessitats d'informació en qüestions puntuals, com pot ser la sol·licitud d'una ajuda o un recurs. Un barri que ha presentat un creixement progressiu des de finals del segle XX, i el veïnat del qual es troba molt actiu, manifestant-se a través de l'Associació de Veïns de **Penya-roja**, per a reclamar més servicis i recursos públics per a la zona. Així doncs, seria recomanable treballar més en este sentit per a saber si les demandes atenen una situació real. Es podrien estudiar les necessitats de recursos i servicis, tant sanitaris com educatius, per a comprovar si existeix saturació dels ja existents i assegurar que es cobreix adequadament la demanda. A més, a causa de l'existència d'una gran proporció de

població menor de 16 anys, seria recomanable que es projectaren recursos i espais enfocats a este grup d'edat.

És important comptar amb l'opinió dels i les habitants dels barris afectats en qüestions que determinaran el seu futur, com és en este cas la modificació del Planejament de Tabacalera o el PAI del Grau amb el soterrament o no de les vies del tren entre els barris de Penya-roja i El Grau.

També seria interessant l'habilitació d'algun espai cultural destinat a la població de totes les edats, amb la finalitat que existisca un lloc de reunió i realització d'activitats culturals en el barri. En general, es considera que ha de cuidar-se en este barri tot el que represente factors que faciliten la relació, la comunicació; només així s'aconseguirà un espai inclusiu per al conjunt de les persones que resideixen en ell.

11. Bibliografia

- AGUILAR CIVERA, Inmaculada; SERRA DESFILIS, Amadeo (Dirs.) (2017): *Los poblados marítimos. Historia, lugares i escenas*. València, Ajuntament de València.
- BOIRA, Josep V.; SERRA, Amadeo (1994): *El Grau de València. La construcció d'un espai urbà*. València, Edicions Alfons el Magnànim.
- CUCÓ GINER, Josepa; YEVES BOU, Teresa (2013): A la sombra de la Ciudad de las Artes i las Ciencias: gentrificación en Penya-roja. En Cucó i Giner, Josepa (Dir.), *La ciudad pervertida. Una mirada sobre la València global* (pp. 41-65). Barcelona, Anthopos Editorial.
- MÁÑEZ, Eva; ALMENAR, Pilar (2020): *Poblats Marítims*. València, Ajuntament de València.
- MARTÍNEZ, Ángel; GIMÉNEZ, Andrés (2014): *València desaparecida*. Madrid, Tempora.
- SANCHIS, Antonio (2005): *Historia del Grau*. València, Carena editors, S.L.

Informes i estudis

- BOIRA, Josep Vicent (01/07/2012): Dinàmica immobiliària, sòl i població a la ciutat de València, 1960-2009. *Scripta Nova, revista electrònica de geografia i ciències socials*, Vol. XVI, núm. 406, Universitat de Barcelona. Consultat al desembre de 2020. Recuperat de: <http://www.ub.edu/geocrit/sn/sn-406.htm>
- Institut Universitari de Recerca d'Enginieria Energètica; Universitat Politècnica de València (2016): *Projecte de mapa de la pobresa energètica per a l'Ajuntament de València*. València.
- LORENTE, Raúl (Dir.); J. RAMÍREZ, J. Verónica; CLIMENT, Víctor F.; INGELLIS, Anna Giulia; GUAMÁN, Adoración; CARBONELL, Juan A. (2017): *Diagnòstic de necessitats socials a la ciutat de València: Col·lectius vulnerables i nous perfils de vulnerabilitat en un context de greu crisi econòmica*. València, Ajuntament de València i Universitat de València.
- Oficina Estadística, Àrea de Gestió de recursos (2019): *Àrees Vulnerables a la ciutat de València. Seccions Censals*. València, Ajuntament de València.

- Oficina Estadística, Àrea d'Informació i Planificació (1981): *Els nous districtes de la ciutat de València. Comissió Municipal per a la Redistribució Territorial i Administrativa*. València, Ajuntament de València.
- Oficina Estadística. Oficina d'estudis (2001): *Actualització de l'indicador de nivell de renda dels districtes i barris de la ciutat de València per a l'ani 2001*. València, Ajuntament de València.
- Secció de Planificació i Innovació (2020): *Informe del document Àrees vulnerables a la ciutat de València. Seccions censals, 2019. Aplicat als centres municipals de Servicis Socials CMSS*. València, Ajuntament de València.
- Servici d'Informació (2010): *Memoria del CMSS Trafalgar 2009*. València, Ajuntament de València.
- Secció Planificació i Innovació (2019): *Memòria SIUSS Servici d'Informació CMSS Trafalgar 2019*. València, Ajuntament de València.

Webgrafia

- 20 minutos: <https://www.20minutos.es>
- Col·legi Ave Maria de Penya-roja, Fundació Col·legis diocesans Sant Vicent Màrtir: <https://www.colavem.es/>
- Cultural València, Ajuntament de València: <https://cultural.València.es/es/>
- El Confidencial: <https://www.elconfidencial.com/>
- El Diario: <https://www.eldiario.es/>
- Empresa Municipal de Transporte de València: <https://www.emtvalencia.es>
- Las Provincias: <https://www.lasprovincias.es/>
- Levante-EMV: <https://www.levante-emv.com/>
- Metrovalencia: <https://www.metrovalencia.es/>
- Oficina Estadística del Ajuntament de València: <http://www.valencia.es/aiuntamiento/estadistica.nsf/>
- València News: <https://valencianews.es/>
- València Plaza: <https://valenciaplaza.com/>
- Valenbisi: <http://www.valenbisi.es/>

Altres fonts primàries

- Entrevista a una treballadora social del Centre Municipal de Servicis Socials de Trafalgar, 04/01/2021.
- Entrevista al president de l'Associació de Veïns de Penya-roja, 05/01/2021.
- Entrevista al president de la Junta de Majors del Centre Municipal d'Activitats per a Persones Majors de Trafalgar, 19/01/2021.